

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva XVI "Caspian Agro" və XXVIII "InterFood Azerbaijan" sərgiləri ilə tanış olublar

Mayın 17-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Bakı Ekspo Mərkəzində XVI Azərbaycan Beynəlxalq Kənd Təsərrüfatı - "Caspian Agro" və XXVIII Azərbaycan Beynəlxalq Qida Sənayesi - "InterFood Azerbaijan" sərgiləri ilə tanış olublar.

AZƏRTAC xəbər verir ki, kənd təsərrüfatı naziri Məcnun Məmmədov dövlətimizin başçısına və birinci xanıma sərgilərlə bağlı məlumat verdi.

Bildirildi ki, hər il olduğu kimi bu il də sərgilərə iştirakçılar və ziyarətçilər tərəfindən böyük maraq göstərilir. Bakı Ekspo Mərkəzinin bütün mümkün pavilyonlarını və açıq sahəsini əhatə edən sərgilərdə rekord sayda milli və regional stendlər nümayiş olunur. Ümumilikdə sərgilərdə 31 ölkədən 479 şirkət iştirak edir, 9 ölkə isə milli stendlərlə təmsil olunur. "Caspian Agro" və "InterFood Azerbaijan" sərgilərində ABŞ, Almaniya, Belarus, Gürcüstan, İtaliya, Niderland, Şri-Lanka, Rusiyanın regional qrupları, eləcə də builki debütant ölkə Tunis və Çexiyadan olan milli qruplar iştirak edirlər.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım sərgidə "Grow Group Azərbaycan", "Mascchio Gaspardo", "New Holland", "Rostsel-

maş", "MySilo", "Rauch Landmashchinen", "SwissGrow", "AfiMilk", "Gowan", "Can-Pa" şirkətlərinin, Çexiyanın, İtaliyanın, Belarusun, Gürcüstanın, ABŞ-ın və Niderlandın stendləri ilə tanış oldular. Stendlərdə ən müasir kənd təsərrüfatı texnikaları, əkin-biçin aqreqləri və kənd təsərrüfatı məhsulları təqdim olunur.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının stendi ilə tanışlıq zamanı bildirildi ki, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalında ərzaq və qida təhlükəsizliyi başlıca şərtlərdən biridir və Naxçıvan fermerləri daha çox orqanik məhsulları yetişdirməyə üstünlük verirlər.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin pavilyonu ilə tanış oldular. Burada Ümummilli Lider Heydər Əliyevə həsr olunan xüsusi təqdimat hazırlanıb. Bildirildi ki, bu il xalqımız müasir Azərbaycanın qurucusu Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illik yubileyini qeyd edir. Buna görə də sərgilər də məhz Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunub. Azərbaycanda aqrar sahənin inkişafı Ulu Öndərin fəaliyyəti ilə sıx bağlıdır. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin siyasi kursu Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Dövlətimizin başçısının qəbul etdiyi qərarlar, imzaladığı fərman və sərəncamlar ölkə iqtisadiyyatının, o cüm-

lədən aqrar sektorun davamlı inkişafına real zəmin yaradır.

Pavilyonda, həmçinin Elmi-Tədqiqat İnstitutlarının ən son nailiyyətləri, yaşıl enerji mənbələrinə dair qurğu və məhsullar nümayiş olunur.

Burada müxtəlif yarış və müsabiqələrin qalib aqrar startapçıları tərəfindən arıçılıqda "varatoz" gənəsinə qarşı mübarizə, ənənəvi balıqçılıqda hidropnik əkinçiliklə birləşdirən sistem, bioqaz, alternativ enerji mənbələrindən əldə edilmiş hidrogen qazı, ağıllı istixana idarəetmə sistemi, alaqları lazer sistemi ilə təmizləyən aqrarobot, avtomobillər üçün portativ qida bloku, külək və günəş izləmə qurğuları, idarəolunan günəş panelləri, uzaqdan idarəolunan sayğaclar, külək turbinləri, iqlim stansiyası, dəqiq suvarma idarəçiliyi üçün sensor, suvarmada istifadə olunan günəş enerjisi ilə işləyən inventarlar sərgilənir.

Ölkəmizdə bütün sahələrdə olduğu kimi, kənd təsərrüfatında da innovasiyaların və müasir texnologiyaların tətbiqi dövlət tərəfindən dəstəklənir. Kənd təsərrüfatının intensiv inkişafı həm də aqrar sektorda innovasiyaların tətbiqindən birbaşa asılıdır. Aqrar sahələrdə innovasiyalardan istifadə günümüzün çağırışı olduğundan sərgilər kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçılarına bu innovativ

yeniliklərlə əyani tanış olmağa imkan verir.

Bildirildi ki, "Caspian Agro" və "InterFood Azerbaijan" sərgilərində KOBİA-nın dəstəyi ilə qida sənayesi və kənd təsərrüfatı sahələrində fəaliyyət göstərən mikro və kiçik sahibkarlıq subyektləri də öz məhsul və xidmətlərini təqdim edirlər.

Sərgi çərçivəsində açıq sahədə kənd təsərrüfatında istifadə olunan texnikalar nümayiş olunur. Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva "Azertexnika" MMC, "Agritex" MMC, "Agromotors" şirkətlərinin və Gəncə avtomobil zavodunun texnikaları ilə tanış oldular.

Qeyd edək ki, üç gün davam edəcək sərgilər çərçivəsində Aqrar İnnovasiyalar Forumu təşkil olunacaq. Forumda "Kənd təsərrüfatının inkişafında Heydər Əliyevin uğurlu aqrar siyasəti", "Kənd təsərrüfatında innovativ həllərə əsaslanan texnologiyalar", "Orqanik kənd təsərrüfatı", "Rəqəmsal kənd təsərrüfatı", "Yaşıl kənd təsərrüfatı" və digər mövzular müzakirə ediləcək.

"InterFood Azerbaijan" sərgisi çərçivəsində dekorativ yeməklərin kompozisiyasından ibarət "Qida - sənət əsəri" sərgisi, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş "Qızıl Şah - Qızıl Yüzlük" III Milli Kulinariya Çempionatı da təşkil ediləcək.

Heydər Əliyev və Azərbaycan xalq mədəniyyəti

Mayın 15-də AMEA-nın Folklor İnstitutunun təşkilatçılığı ilə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş "Heydər Əliyev və Azərbaycan xalq mədəniyyəti" mövzusunda respublika elmi konfransı keçirilib.

Tədbiri AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli açaraq "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində Akademiyanın elmi müəssisə və təşkilatlarında Ulu Öndərə həsr olunmuş 20-yə yaxın respublika və beynəlxalq konfransın keçirildiyini, dahi liderin Azərbaycan ədəbiyyatına, folkloruna, incəsənətinə, musiqisinə, arxeologiyasına, Türk dünyasına baxışını əks etdirən tədqiqatların aparıldığını söyləyib. Qeyd edib ki, AMEA-da aparılan tədqiqatlar, təhlillər Ümummilli Liderin zəngin irsinə elmi yanaşmanı fundamental sistemli araşdırmalara keçirir, bu tədqiqatları gələcək nəsillərə çatdırmaqla Heydər Əliyevşünaslığı yeni müstəviyə qaldırır.

"Heydər Əliyev İli"ne Akademiyanın töhfəsi olaraq 30-dan çox kitabın çap edəcəyini bildiren akademik İsa Həbibbəyli, həmçinin AMEA-da "Heydər Əliyev Ensiklopediyası"nın hazırlanması üzərində işlərin davam etdirildiyini, ensiklopediyanın sözlüyünün elmi müəssisə və təşkilatlarda müzakirə mərhələsində olduğunu deyib.

Konfransın mövzusunda toxunan akademik İsa Həbibbəyli Ulu Öndərin daim Azərbaycanın xalq mədəniyyətinin, yaradıcılığının qayğısına qaldığını, onun qorunması və inkişaf etdirilməsi

yolunda misilsiz xidmətlər göstərdiyini söyləyib. Qeyd edib ki, Azərbaycan xalqının mühüm tarix və mədəniyyət qaynaqlarından biri olan "Kitabi-Dədə Qorqud" dastanı ilə bağlı ötən əsrdə Məmmədhusəyn Təhmasib, Həmid Araslı, Məmməd Arif, Əbdülzəl Dəmirçizadə və başqaları dastanla bağlı tədqiqatlar apardığı üçün təqiblərə məruz qalmış, Stalinin vəfatından sonra yalnız 1957-ci ildə eposla bağlı araşdırmalara bəraət verilmişdir. Ulu Öndərin respublikamızda birinci hakimiyyəti illərində dastanla bağlı tədqiqatların genişləndirildiyini vurğulayan akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, müstəqillik illərində eposun 1300 illik yubileyinin keçirilməsi ilə bağlı 1997-ci ilin aprel ayında imzaladığı Fərman, dastanın UNESCO xətti ilə dünya miqyasında qeyd olunması, Drezden nüsxəsinin Azərbaycana gətirilməsi Ümummilli Liderin Azərbaycanın xalq mədəniyyətinə sahib çıxılması istiqamətində atdığı tarixi addımlardandır. AMEA rəhbəri vurğulayıb ki, Ulu Öndər "Kitabi-Dədə Qorqud" dastanını ümumtürk konteksti inkar olunmadan Azərbaycana məxsus olduğunu bütün dünyaya bəyan etmişdir və dastandakı 100-dən çox yer adının ölkəmizdə olması da bunu sübut edir.

Akademik çıxışının sonunda bildirib ki, bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən ölkəmizdə bütün sahələrin, eləcə də xalq mədəniyyətimizin qorunması, inkişaf etdirilməsi, xalq mədəniyyətimizin, folklorumuzun, musiqimizin UNESCO-nun qeyri-maddi mədəni irs siyahısına

na salınması istiqamətində böyük addımlar atılıb və bu siyasət uğurla davam etdirilir.

Sonra AMEA-nın Folklor İnstitutunun baş direktoru, akademik Muxtar İmanov çıxış edərək Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqının maddi və qeyri-maddi mədəniyyətinin qorunub saxlanması, təbliği və inkişaf etdirilməsi istiqamətində gördüyü işlərdən danışdı. Ulu Öndərin həm sovet hakimiyyəti, həm də müstəqillik illərində daim Azərbaycanın elminə, ədəbiyyatına, mədəniyyətinə diqqət göstərdiyini deyən M.İmanov 1970-80-ci illərdə Ümummilli Liderin qayğısı nəticəsində Azərbaycanın folklorunda və folklorşünaslığında canlanmanın baş verdiyini bildirdi. Qeyd edib ki, həmin illərdə "Kitabi-Dədə Qorqud", "Koroğlu" dastanları, bir çox nağıllarımız, tapmacalar, bayatılar və lətifələrimiz akademik səviyyədə nəşr olunub, Məmmədhusəyn Təhmasibin, Mirəli Seyidovun, İsrail Abbaslı və başqalarının Azərbaycanın xalq dastanları, mifologiyası, folkloruna dair sanballı əsərlərinin işıq üzü gördüyünü söyləyib.

Onun sözlərinə görə, Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 1972-ci ildə Aşıq Ələsgərin 150 illik yubileyinin keçirilməsi, 1981-ci ildə isə Aşıq Alının 180 illik yubileyinin qeyd olunması Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətlərinə, aşıq yaradıcılığına sahib çıxmaqla bərabər, həm də Qərbi Azərbaycandakı mədəniyyətin xalqımıza mənsuqluğu rəsmən bəyan edilmiş oldu. O, həmçinin Novruz bayramının sovet hakimiyyəti illərində geniş qeyd olunması, müstəqillik illərində isə

milli bayram statusu alması, 1997-ci ildə isə "Kitabi-Dədə Qorqud" dastanının 1300 illik yubileyinin keçirilməsinin Ulu Öndərin Azərbaycan xalq mədəniyyətinin qorunması istiqamətində tarixi xidmətlərindən olduğunu deyib.

Akademik Muxtar İmanov bildirib ki, görkəmli dövlət xadiminin bu siyasətini Prezident İlham Əliyev uğurla davam etdirir, Azərbaycanın xalq mədəniyyətinin, folklorunun qorunub inkişaf etdirilməsinə daim dəstək verir, diqqətdə saxlayır.

Tədbirdə, həmçinin AMEA-nın Folklor İnstitutunun Qərbi Azərbaycan folkloru şöbəsinin müdiri, fil.ü.f.d., dos. Əziz Ələkbərli "Heydər Əliyev və Qərbi Azərbaycan folkloru", AMEA-nın Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunun icraçı direktoru, t.e.d. Eynulla Mədətli "Heydər Əliyev irsində xalq mədəniyyətinə münasibət fəlsəfəsi", AMEA Rəyasət Heyətinin elmi katibi, f.e.d. Sərxan Xavərinin "Heydər Əliyevin dövlət quruculuğu siyasətində milli cəmiyyətin inkişafı konsepsiyası və humanitar məsələlər", AMEA-nın Folklor İnstitutunun Mərasim folkloru şöbəsinin müdiri, f.ü.f.d., dosent Ağavərdi Xəlilin "Heydər Əliyev və mərasim mədəniyyəti" və AMEA-nın Memarlıq və İncəsənət İnstitutunun böyük elmi işçisi, sən.ü.f.d., dosent Kəmalə Atakişiyevanın "Heydər Əliyevin mədəniyyət kursunda xalq musiqisi məsələləri" mövzusunda məruzələri dinlənilib.

Konfrans öz işini bölmə iclasları ilə davam etdirib.

"Heydər Əliyev: Xalqa həsr olunmuş ömür" kitabının təqdimatı

Mayın 15-də AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında Elm və Təhsil Nazirliyinin Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun baş direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Misir Mərdanovun "Heydər Əliyev: Xalqa həsr olunmuş ömür" kitabının təqdimat mərasimi keçirilib.

Tədbirdən öncə MEK-in foyesindəki Ulu Öndər Heydər Əliyevin büstü önünə tər gül dəstələri düzülüb, dahi rəhbərin əziz xatirəsi yad edilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli dünyaşöhrətli siyasi xadim, Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinin ölkəmizlə yanaşı, onun hüduqlarından kənar da tənənəli şəkildə qeyd olunduğunu diqqətə çatdırıb. AMEA-da Ulu Öndərin yubileyi ilə əlaqədar keçirilən silsilə tədbirlər haqqında məlumat verən akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycan elmi ictimaiyyətinin bu kimi tədbirlərlə Ümummilli Lider qarşısında mənəvi borclarını yerinə yetirdiklərini deyib. O, görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə töhfə olaraq AMEA-da 30-dan çox elmi, elmi-publisistik, bədii əsərlərin nəşrinin planlaşdırıldığını qeyd edərək, onlardan 21-nin artıq işıq üzü gördüyünü diqqətə çatdırıb.

Hazırda ölkəmizdə "Heydər Əliyevşünaslıq" adlı elmi istiqamətin formalaşdığını deyən akademik İsa Həbibbəyli Ulu Öndərin zəngin irsinin bütün dünyada tanınması üçün əhəmiyyətli işlərin görüldüyünü, elmi-populyar nəşrlərlə yanaşı, sistemli və fundamental tədqiqatların, yük-

sək tələblərə cavab verən nəzəri xarakterli əsərlərin nəşr olunduğunu vurğulayıb. Qeyd edib ki, bu il ərzində çap olunmuş kitablar, keçirilən konfranslar Ulu Öndərin heyətinin, yorulmaz fəaliyyətinin, ideallarının fonunda müstəqillik uğrunda aparılan mübarizənin ən aktual məsələlərindən biridir.

Akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, Misir Mərdanovun yeni kitabında qoyulmuş məsələlərin bir çoxu alimin daha əvvəllər nəşr olunmuş kitablarında ayrı-ayrı istiqamətlər kimi təqdim olunmuşdur.

"Hesab edirəm ki, Heydər Əliyev: Xalqa həsr olunmuş ömür" kitabı çoxxillik ənənəsi olan Azərbaycan Heydər Əliyevşünaslığına çox qiymətli bir töhfədir", - deyən akademik İsa Hə-

bibbəyli kitabın elmi tədqiqatlar, elmi dəyərləndirmələr, ideyalar, həyat müşahidələri əsasında tərtib olunduğunu diqqətə çatdırıb. Onun sözlərinə görə, Misir Mərdanovun Ulu Öndərin şəxsiyyətinə, ideallarına olan xüsusi ehtiramı sanballı bir əsərin meydana çıxmasının əsas səbəblərindən biridir.

AMEA rəhbəri əlavə edib ki, bu kitab Ümummilli Liderin müstəqillik uğrunda mübarizəsini, müstəqillik əldə etmək üçün keçdiyi çətin yolu əyani şəkildə görmək üçün əhəmiyyətli mənbədir. Akademik İsa Həbibbəyli AMEA-nın müxbir üzvü Misir Mərdanovun kitabda öz müşahidələri əsasında yeni faktları, simaları və əhvalatları, eləcə də hadisə iştirakçılarının fikirlərini təqdim etdiyini vurğulayıb və əsəri yüksək qiymətləndirib.

Daha sonra Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri, Xalq yazıçısı Anar çıxış edərək "Heydər Əliyev İli"ndə Prezident İlham Əliyevin Ulu Öndərin 100 illik yubileyini mehaz tarixi zəfərimizin tacı olan Şuşada qeyd etməsi

nin, oradan xalqa müraciət etməsinin əhəmiyyətinə toxunub.

O, Heydər Əliyev haqqında yazılmış əsərlər arasında bu görkəmli şəxsiyyəti şəxsən tanıyan, onunla yaxından təmasda olanların təqdim etdiyi faktların tarixi həqiqətlərin gələcək nəsillərə dəqiqlik ötürülməsi baxımından önəmli qeyd edib.

Xalq yazıçısı Anar kitabda Heydər Əliyevin obrazı ilə yanaşı, onunla işləyən insanların müsbət və mənfi keyfiyyətlərinin də əks olunduğunu diqqətə çatdırıb. O, mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanılmasına hər zaman böyük diqqət ayıran Ümummilli Liderin bugünkü Azərbaycanın modelini yaratdığını vurğulayıb, kitabı yüksək dəyərləndirib.

Tədbirdə Əməkdar elm xadimi, professor Qəzənfər Paşayev, AMEA-nın Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun baş direktoru, akademik Teymur Kərimli, Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Vəzirlər Şurasının sədri Arif Rəhimzadə, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin İbtidai təhsilin pedaqoji-

kası kafedrasının müdiri, pedaqoji elmlər doktoru, professor Ferrux Rüstəmov, Azərbaycanda Atatürk Mərkəzinin direktoru, Milli Məclisin deputatı, akademik Nizami Cəfərov, Elm və Təhsil Nazirliyinin akademik Y.H.Məmmədəliyev adına Neft-Kimya Prosesləri İnstitutunun baş direktoru, akademik Vaqif Abbasov dünyaşöhrətli siyasətçinin tarixdəki rolu, xalqımız və dövlətimiz qarşısında misilsiz xidmətləri, respublikamızın hərtərəfli inkişafına hesablanmış müdrik və uzaqqörən siyasəti barədə danışdı. Bildirilib ki, uzun və gərgin əməyin məhsulu olan kitabda hadisələr zəncirvari şəkildə bir-birini tamamlayır. Yeni nəşrdə Ulu Öndər Heydər Əliyev şəxsiyyətinin mənəvi obrazı yaradılıb.

Sonda kitabın müəllifi AMEA-nın müxbir üzvü Misir Mərdanov Ulu Öndər Heydər Əliyevlə bağlı unudulmaz xatirələrini bölüşüb. O, kitabın məziyyətləri haqqında danışaraq, nəşrin ərəsəyə gəlməsində əməyi olanlara və tədbirin iştirakçılarna minnətdarlığını bildirdi.

AMEA-da görkəmli yazıçı Mir Cəlal Paşayevin 115 illik yubileyinə həsr olunmuş elmi sessiya

Mayın 17-də AMEA-nın Humanitar Elmlər Bölməsi, Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu və M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanasının birgə təşkilatçılığı ilə görkəmli yazıçı Mir Cəlalin anadan olmasının 115 illik yubileyinə həsr olunmuş "Mir Cəlal və ədəbi-tarixi proses" mövzusunda elmi sessiya keçirilib.

Tədbirdən əvvəl M.F.Axundzadə adına Azərbaycan Milli Kitabxanası tərəfindən təşkil edilən Mir Cəlalin əsərlərini əks etdirən sərgiyə baxış keçirilib.

Elmi sessiyanı giriş sözü ilə AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli açaraq bildirib ki, Ədəbiyyat İnstitutu ölkəmizdə ədəbiyyatşünaslıq sahəsində tədqiqatların aparıldığı başlıca mərkəzdir və elmi-tədqiqat müəssisəsində görkəmli yazıçı Mir Cəlalin yubileyinin keçirilməsi ədəbiyyatşünas alimlərin mənəvi borcudur. Ötən müddət ərzində ədəbin həyatının müəyyən dövrlərinin bağlı olduğu Bakı Dövlət Universiteti, Gəncə şəhəri və Qazax Müəllimlər Seminariyasında 115 illik yubileyinin qeyd olunduğunu deyən AMEA rəhbəri Mir Cəlalin 16 il Ədəbiyyat İnstitutunun Ədəbiyyatşünaslıq şöbəsinin müdiri, 1 aydan artıq müddətdə isə institutun direktor əvəzi kimi çalışdığını diqqətə çatdırıb.

Akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, Mir Cəlali fərqləndirən başlıca cəhət onun universal, çoxcəhətli fəaliyyətə malik olmasıdır. O, yazıçı, ədəbiyyatşünas, publisist, pedaqoq kimi məşğul olduğu bütün sahələrin peşəkari olmuşdur. Mir Cəlalin yaşadığı dövrü ideallaşdırmadan, sərt kommunist rejiminin ideologiyasını təbliğ etmədən yalnız insanın real həyatını, obyektiv gerçəkliyi meydana qoyduğunu deyən AMEA prezidenti ədəbin bu dəst-xəttinin roman, povest, satirik-yumoristik əsərlərində də müşahidə olunduğunu söyləyib. Xüsusilə, "Həyat hekayələri", "Sadə hekayələr", "Bir gəncin manifesti" və başqa əsərlərində sadə həyat hekayələri

nin, insanın mənəvi aləminin oxuculara çatdırıldığını bildirib. Vurğulayıb ki, görkəmli yazıçı epik ədəbiyyatın bütün sahələrində ərsəyə gətirdiyi mükəmməl əsərlərlə, həm də ədəbiyyatşünaslıq istiqamətindəki fəaliyyəti ilə Azərbaycan ədəbiyyatında özünəməxsus yer tutur.

Yazıcının "Füzulinin poetik xüsusiyyətləri" monoqrafiyası ilə şairin poetikasına dair nadir bir əsəri meydana qoyduğunu deyən akademik İsa Həbibbəyli ilk və son dəfə bu əsərlə Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında Füzulinin 17-18 beytlik müəmmallarının tədqiqatına cəlb olunduğunu, bu əsərin həm də poetika

ilə estetikasının vəhdətini təşkil etdiyini bildirib. Həmçinin Mir Cəlalin "Azərbaycanda ədəbi məktəblər" mövzusunda mükəmməl doktorluq işi ilə Azərbaycanda ədəbi məktəblərin tarixinə nəzər yetirdiyini vurğulayıb. Eyni zamanda ədəbin ədəbiyyat nəzəriyyəsi sahəsində də böyük xidmətləri olduğunu, realizm, satira və yumorun dəqiq mahiyyətini müəyyənləşdirdiyini diqqətə çatdırıb. AMEA rəhbəri qeyd edib ki, Mir Cəlal həm də görkəmli pedaqoqdur və onun "XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı" və "Ədəbiyyatşünaslığın əsasları" dərsləkləri bu gün də ali məktəblərdə tədris olunur.

Akademik vurğulayıb ki, Mir Cəlal həm də yaradıcılığı və zəngin fəaliyyəti ilə XX əsrin əvvəlləri ilə məşhur "Altmışincılar" ədəbi nəslində köprü rolunu oynamış, yeni ədəbi nəslin yetişməsinə mühüm töhfələr vermişdir.

AMEA rəhbəri İsa Həbibbəyli çıxışının sonunda bildirib ki, Mir Cəlalin zəngin irsi bu gün alimlərimiz tərəfindən müstəqillik dövrünün çağırışları əsasında yenidən tədqiqatlara cəlb olunur, əsərləri yenidən çap edilir və onun işıqlı xatirəsi gələcək nəsillərə çatdırılır.

Sonra M.F.Axundzadə adına Azərbaycan Milli Kitabxanasının di-

rektoru, professor Kərim Tahirov "Mir Cəlal Paşayevin ictimaiyyətə az məlum olan əsərlərinin nəşri haqqında", filologiya üzrə fəlsəfə doktorları, dosent Aslan Salmansoy "Səməd Vurğun və Mir Cəlal", filologiya elmləri doktoru, professor Asif Rüstəmli "Mir Cəlalin həyatı və yaradıcılığının ilkin dövrü", filologiya elmləri doktoru İsmayıl Kazımov "Mir Cəlal romanlarında bədii dil xüsusiyyətləri", filologiya elmləri doktoru Əlizadə Əsgərli "Füzuli sənətkarlığı" və "Ədəbi məktəblər" monoqrafiyalarında poetika haqqında", filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Sevinc Əliyeva "Mir Cəlal hekayələrində folklor və milli-mənəvi dəyərlər", Dilare Adilova "Mir Cəlal hekayələrində müasirlik" və Fidan Rzayeva "Mir Cəlal yaradıcılığı səhnədə" mövzularında məruzələrlə çıxış ediblər.

AMEA-nın M.Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun baş direktoru, akademik Teymur Kərimli və Ədəbiyyat İnstitutunun şöbə müdiri, filologiya elmləri doktoru Vaqif Yusifli Mir Cəlalla bağlı xatirələrini bölüşüblər.

Sonda çıxış edən ADA Universitetinin rektoru, professor Hafiz Paşayev Mir Cəlalin 5 il bundan əvvəl 110 illik yubileyinin də Ədəbiyyat İnstitutunda keçirildiyini xatırladıb, budəfəki yubileyin Akademiya miqyasında humanitar sahə ilə müxtəlif elmi-tədqiqat institutlarının alimləri tərəfindən qeyd olunmasının təqdirəlayiq hal olduğunu bildirib. Məruzələrin ciddi elmi araşdırmalar əsasında hazırlandığını bildiren Hafiz Paşayev çıxışlarında tədqiqatçıların məlum olmayan məsələlərə toxunduğunu, xüsusilə Mir Cəlal və Səməd Vurğun, Mir Cəlalin əsərlərinin dil xüsusiyyətləri, Füzuli ilə bağlı, teatr və səhnə fəaliyyətinə dair tədqiqatların davam etdirilməsinin gələcəkdə onun yaradıcılığının yeni tərəflərinin açılmasına gətirib çıxaracağını deyib.

Tədbirdə AMEA-nın Humanitar Elmlər Bölməsinə daxil olan elmi müəssisə və təşkilatların baş direktorları, əməkdaşları, aidyyəti şəxslər və KİV nümayəndələri iştirak ediblər.

AMEA-nın Türkiyə Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyi münasibətilə keçirəcəyi tədbirlərə dair məlumat qardaş ölkənin mediasında geniş işıqlandırılıb

Xəbər verdiyimiz kimi, mayın 8-də AMEA-nın Rəyasət Heyətinin iclasında Türkiyə Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyinə həsr edilmiş tədbirlər haqqında müzakirələr aparılıb. Müzakirələrdə AMEA-nın elmi müəssisə və təşkilatlarında Türkiyə Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyinə həsr edilmiş tədbirlərin keçiriləcəyi bildirilib.

Sözgedən xəbər qardaş ölkənin mediasında geniş şəkildə işıqlandırılıb. Türkiyənin məşhur "Yeni Akit" qəzeti, eləcə də "haber-

niz.com.tr", "yesiligidir.com", "adanamasi.com", "karabukmedya.com", "hasulkuhaber.com", "bulturk.net", "Kafkas Haber Ajanısı" və digər saytlarında AMEA-da "Bir millət, iki dövlət: Türkiyə-Azərbaycan əlaqələri Heydər Əliyev dövründə", Türkiyə və Azərbaycan seysmoloqlarının beynəlxalq konfransı və digər tədbirlərin baş tutacağını, yekunda "Əhməd bəy Ağaoğlu və Türk dünyası" mövzusunda beynəlxalq konfransın keçiriləcəyi oxucuların diqqətinə çatdırılıb.

Həbibbəyli: Türkiyə Cümhuriyyətinin 100. Kuruluş Yıldönümü qardaş Azərbaycanda da kutlanacaq

AMEA prezidenti İsa Həbibbəyli elmi müəssisələrə yeni təyin olunmuş şöbə müdirləri ilə görüşüb

AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli Akademik İradə Hüseynova, akademik Abbasqulu Ağa Bakıxanov adına Tarix, akademik Ziya Bünyadov adına Şərqsünaslıq və Qafqazsünaslıq institutlarına yeni təyin olunmuş şöbə müdirləri ilə görüşüb.

Görüşdə çıxış edən akademik İsa Həbibbəyli sözügedən institutlardakı şöbələrin Azərbaycanın, Qafqazın və ümumilikdə Şərç ölkələrinin tarixinin öyrənilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini bildirib və həmin şöbələrin və onların müdirlərinin üzərinə düşən vəzifələrdən söz açıb. Qeyd olunub ki, Humanitar və İctimai Elmlər Bölməsi üzrə elm adamlarının əsas qayəsi azərbaycançılıq və müstəqil dövlətçilik ideyalarından ibarətdir.

Akademiyada başlıca tədqiqatların şöbə və laboratoriyalarda aparıldığını deyən AMEA rəhbəri həmin araşdırmaların nəticələrinin əsas göstəricilərinin beynəlxalq bazalarda əks olunmasının Azərbaycan tarixinin və ölkə həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması baxımından əhəmiyyətli olduğunu deyib. Bu istiqamətlərdə iş-

lərin həyata keçirilməsini təmin etmək üçün AMEA Rəyasət Heyəti aparatında "Elektron Akademiya" şöbəsinin yaradıldığını diqqətə çatdıran akademik İsa Həbibbəyli elektron sənəd dövriyyəsinin təşkilinin, elmmetrik araşdırmaların aparılmasının, "Vikipediya" elektron ensiklopediyasında fəaliyyətin genişləndirilməsinin və digər vəzifələrin şöbənin başlıca fəaliyyət istiqamətləri olduğunu söyləyib.

Ötən müddət ərzində sözügedən şöbənin əhəmiyyətli işlər gördüyünü, Akademiyada elektron elmin inkişafına dair əməli addımların atıldığını qeyd edən akademik İsa Həbibbəyli AMEA-nın nəşrlərinin nüfuzlu elmmetrik bazalara daxil edilməsi, həmin bazalarda alimlərin profilinin yaradılması, müəssisələrin və elmi jurnalların saytlarının təkmilləşdirilməsi, beynəlxalq elmi reytinglərdə Azərbaycan elminin yüksək nəticələr əldə etməsi istiqamətində işlərin davam etdirildiyini vurğulayıb.

AMEA rəhbəri elektron elmin müasir texnologiyalar əsasında Akademiyanın gələcək inkişafında xüsusi önəm kəsb etdiyini bildirib və yeni təyin olunmuş şöbə müdirlərinə müvafiq tapşırıqlarını verib.

Sonra AMEA Rəyasət Heyəti aparatının "Elektron Akademiya" şöbəsinin müdiri, riyaziyyat üzrə fəlsəfə doktoru Fariz İmranov rəhbərlik etdiyi şöbənin öten müddət ərzində həyata keçirdiyi və nəzərdə tutulan işlərdən söz açıb. İnstitutların elmi jurnallarda çıxan məqalələrə DOI identifikatorunun mərkəzləşdirilmiş qaydada verilməsi, həmçinin AMEA-nın elmi müəssisə və təşkilatlarının və jurnallarının saytlarının kiber təhlükəsizliyinin təmin olunması ilə bağlı atılan addımları diqqətə çatdırıb.

Daha sonra "Elektron Akademiya" şöbəsinin baş mütəxəssisi Elnur Eltürk müəssisələrin əməkdaşlarının "Vikipediya" fəaliyyətinin canlandırılması ilə bağlı təşkil olunan təlimlər barədə məlumat verib.

Sonda şöbə müdirləri çıxış edərək qeyd olunan məsələlərlə bağlı fikirlərini bölüşüb, vəzifələrinin öhdəsindən layiqincə gəlmək üçün məsuliyyətlə çalışacaqlarını bildiriblər.

Qeyd edək ki, ilk dəfədir ki, AMEA prezidenti elmi-tədqiqat müəssisələrinə yeni təyin edilmiş şöbə müdirləri ilə belə bir formatda görüş keçirib müzakirələr aparır.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illiyinə həsr olunmuş müsabiqə yekunlaşıb

Mayın 16-da AMEA-nın Əsas binasında Elm və Təhsil Nazirliyinin Mikrobiologiya İnstitutunun təşkilatçılığı ilə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyinə həsr edilmiş "Mikroorqanizmlər uşaqların gözü ilə" adlı III Respublika müsabiqəsi qaliblərinin mükafatlandırılması mərasimi keçirilib.

Əvvəlcə müsabiqəyə layihələrini təqdim edən şagirdlərin əl işlərindən ibarət sərgiyə baxış keçirilib.

Tədbirdə çıxış edən AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İradə Hüseynova bildirdi ki, elmi-innovativ təşəbbüslərin ön plana çəkilməsi, gənclərin elmi fəaliyyətə istiqamətləndirilməsi elmin və təhsilin qarşısında duran əsas prioritetlərdən biridir.

Mikrobiologiya İnstitutunun fəaliyyət istiqamətləri barədə məlumat verən akademik İradə Hüseynova qeyd edib ki, Ulu Öndərin ilk dəfə hakimiyyətdə olduğu illərdə Mikrobiologiya sektoru kimi təşkil olunmuş institutda bu gün mikroorqanizmlərdən istifadənin fizioloji-biokimyəvi və ekoloji əsasları dərindən tədqiq olunur.

Vitse-prezident bu müsabiqənin müasir təhsil sisteminin əsas strateji məqsədlərini nəzərə alaraq təşkil edildiyini diqqətə çatdırıb. O, müsabiqədə iştirak üçün ümumilikdə 125 nəfərin müraciət etdiyini, 24 məktəbdən 141 əl işinin təqdim olunduğunu bildirdi. Akademik İradə Hüseynova qeyd edib ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyinə həsr olunmuş müsabiqənin ke-

çirilməsində əsas məqsəd şagirdlərin mikrobiologiya elminə olan marağının daha da artırılması, bu sahədə nəzəri və təcrübə biliklərinin təkmilləşdirilməsi, yaradıcı təfəkkürün inkişafına xidmət edən qabiliyyətlərin aşkara çıxarılmasıdır.

Sonra Bakı şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin müdir müavini Hüseyn Əsgərov çıxış edərək Ulu Öndər Heydər Əliyevin elm və təhsilin inkişafına göstərdiyi diqqət və qayğıdan danışdı, dahi liderin elm-təhsil problemlərinə kompleks şəkildə yanaşdığını bildirdi. O, Ümummilli Liderin hər zaman bu sahədə mövcud olan problemlərin aradan qaldırılması və Azərbaycanda dünyanın inkişaf etmiş ölkələrinin təcrübəsinə uyğun təhsil strategiyasının həyata keçirilməsi məqsədilə ciddi tədbirlər həyata keçirdiyini, mühüm tarixi Fərman və sərəncamlar imzaladığını vurğulayıb.

Hüseyn Əsgərov bu kimi müsabiqələrin keçirilməsinin elm və təhsilin inteqrasiyası baxımından əhəmiyyətini qeyd edib, müsabiqədə iştirak edən şagirdlərə uğurlar arzulayıb.

Mikrobiologiya İnstitutunun baş direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Pənah Muradov artıq üçüncü dəfədir təşkil olunan "Mikroorqanizmlər uşaqların gözü ilə" müsabiqəsinin şagirdlərin gələcək həyatındakı müstəsna rolundan bəhs edib. O, müsabiqənin Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümünə həsr olunduğunu vurğulayıb, görkəmli dövlət xadiminin ölkəmizin rifahı naminə gördüyü əvəzsiz xidmətlərdən danışdı.

Pənah Muradov Ulu Öndər Heydər Əliyevin xalqın və dövlətin gələcəyini məhz yüksəkixtisaslı, peşəkar və vətənpərvər insanlarda gördüyünü bildirərək dahi liderin hələ ötən əsrin 70-80-ci illərində ölkənin maddi imkanlarının məhdudluğuna baxmayaraq, bu işi dünya miqyasına çıxardığını, yüzlərlə gənci təhsil almaq üçün xarici ölkələrə göndərdiyini diqqətə çatdırıb. Baş direktor Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən əsas qoyulan kadr siyasətinin bu gün Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirildiyini vurğulayıb.

AMEA-nın müxbir üzvü Pənah Muradov müsabiqədə aktiv iştiraklarına görə Azərbaycanın gələcəyi olan şagirdlərə təşəkkürünü bildirib, bu layihələrin onların gələcək uğurlu fəaliyyətlərinin başlanğıcı olduğunu söyləyib.

Tədbirdə Mikrobiologiya İnstitutunun Mikrobioloji biotexnologiya laboratoriyasının müdiri, müsabiqə komissiyasının sədri, professor Könül Baxşəliyeva təqdimatla çıxış edərək müsabiqədə respublikamızın ümumtəhsil məktəb və liseylərində təhsil alan V və XI sinif şagirdlərinin mikroorqanizmlərin ekologiyası, təbiət və insan həyatında rolu, quruluşu, xeyri və zərərli təsirlərinə və digər xüsusiyyətlərinə həsr olunmuş rəsm, maket, tikis, heykəl kimi əl işləri ilə iştirak etdiklərini vurğulayıb. Qeyd edib ki, əvvəlki illərdən fərqli olaraq, bu il müsabiqəyə təqdim edilən əl işlərinin böyük əksəriyyəti respublikanın müxtəlif bölgələrində təhsil alan şagirdlər tərəfindən hazırlanıb.

Daha sonra müsabiqəyə təqdim edilmiş işlərin münəfiqlər heyəti tərəfindən qiymətləndirilməsi aparılıb və qaliblərinin adları açıqlanıb.

Münəfiqlər heyətinin qərarına əsasən, Sabirabad rayonu 2 saylı Beynəlmiləl Təbiət və Texniki Təmayüllü məktəb-liseyinin şagirdi Mehriban Qəhrəmanzadə və Bakı Avropa liseyinin şagirdi Oğuz İsayev birinci yer qalibi olublar. Sabirabad rayonu 2 saylı Beynəlmiləl Təbiət və Texniki Təmayüllü məktəb-liseyinin şagirdi Sürəyya Kərimli, 189-190 nömrəli tam orta məktəbin şagirdi Mələk Namazova və N.Behdiyev adına İsmayılı şəhər 6 nömrəli tam orta məktəbin şagirdi Sırac Adıgözelov ikinci yerə layiq görüldülər. 39 nömrəli tam orta məktəbin şagirdi Alsu Kəsəmənskaya, N.Tusi adına 12 nömrəli tam orta məktəbin şagirdi Fatimə Həsənova, Sumqayıt şəhəri İstedadlar liseyinin şagirdi Humay Əmiraslanlı, Sabirabad rayonu 2 saylı Beynəlmiləl Təbiət və Texniki Təmayüllü məktəb-liseyinin şagirdi Gülay Zeynalı, Ucar rayon A.Abdullayev adına Alpi kənd tam orta məktəbin şagirdi Fatimə Əhmədli və Bakı şəhəri 307 nömrəli tam orta məktəbin şagirdi Nurlan Rəhimli isə üçüncü yer qalibi olublar.

Qaliblərə diplom və pul mükafatları, əl işləri ilə xüsusi seçilən 15 nəfər şagirdə isə fərqləndirici diplom, hədiyyə və sertifikatlar təqdim edildi.

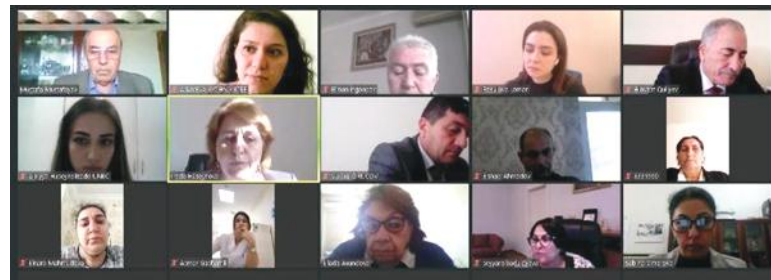
Qeyd edək ki, müsabiqəyə respublikanın müxtəlif bölgələrindən qatılmaq istəyən şagirdlərin iştirakını təmin etmək məqsədilə onlar üçün tədbirə onlayn qatılmaq imkanı da yaradılıb.

Biologiya, aqrar və tibb elmləri üzrə Problem Şurasının iclası

Azərbaycan Respublikası Elmi Tədqiqatların Əlaqələndirilməsi Şurasının (ETƏŞ) Biologiya, aqrar və tibb elmləri üzrə Problem Şurasının növbəti iclası keçirilib.

Iclasda Problem şurasının işçi qruplarının üzvləri, eləcə də iddiaçılar, müvafiq dissertasiya işlərinin elmi rəhbərləri və məsləhətçiləri iştirak edəblər.

AMEA-nın vitse-prezidenti, Problem şurasının sədri, akademik İradə Hüseynova "Zoom" proqramı üzərindən keçirilən iclası açaraq gündəlikdə duran məsələlər haqqında şura iş-tapşırıqlarını məlumatlandırıb.

Iclasda aqrar elmlər üzrə 7, botanika üzrə 1, fiziki-kimyəvi biologiya üzrə isə 6 dissertasiya mövzusu müzakirəyə çıxarılib. Dissertasiya mövzuları a.e.d., dos. Mustafa Mustafayev, b.e.d. Səbinə Öməröva və Aytən

Ağayeva tərəfindən təqdim edilib. Müzakirəyə çıxarılmış bezi mövzuların adında dəyişikliklər edilməklə 12 iş müsbət qiymətləndirilərək qeydiyyata alınıb, 2 iş yenidən müzakirə üçün geri qaytarılıb.

İtaliyalı alim Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunda

İtaliyanın Milli Tədqiqat Şurasının Bioelmlər və Biore-surslar İnstitutunun professoru Françesko Paoloççi AR ETN Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutunda olub.

Qonağı AMEA-nın vitse-prezidenti, institutun baş direktoru, akademik İradə Hüseynova qarşılayıb, gələcək elmi əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə olunub.

Françesko Paoloççi İnstitutun müasir avadanlıqlarla təchiz olunmuş Bioadaptasiya, Bioinformatika, Fotobioenergetika, Hüceyrənin membran

sistemləri və Genomun quruluşu və ekspressiyası laboratoriyalarında aparılan elmi işlərlə tanış olub.

Həmçinin alimin iştirakı ilə elmi seminar da keçirilib. Akademik İradə Hüseynova belə tədbirlərin keçirilməsinin gələcək əməkdaşlıq üçün əhəmiyyətini vurğulayıb.

Professor Françesko Paoloççi apardığı elmi işlərin əsas istiqamətləri barədə seminar iştirakçılarına məlumat verib. O qeyd edib ki, hazırda heyvan yemi kimi istifadə olunan paxlalı bitkilərdə proantosianidin biosintezi üzərində genetik nəzarət tədqiq edilir. A. filiculoides bitkisinin flavonoidlərin biosintezinin genlərdən və ətraf mühitdən asılılığı öyrənilir.

İtaliyalı alim daha sonra MBBİ əməkdaşlarının suallarını cavablandırıb.

Heydər Əliyevin ən çox sevdiyi... - 21 sual, 21 cavab

Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevə ünvanlanan 21 suala verdiyi 21 cavabı təqdim edirik:

1. Ən çox sevdiyiniz şeir?

Səməd Vurğunun "Azərbaycan" şeiri.

2. Ən çox sevdiyiniz şair?

Məhəmməd Hüseyin Şəhriyar.

3. Ən çox sevdiyiniz mahnı?

Xalq mahnıları və Tofiq Quliyevin mahnıları.

4. Ən çox sevdiyiniz insan?

Zərifə xanım.

5. Ən çox sevdiyiniz bəstəkar?

Üzeyir Hacıbəyov.

6. Ən çox sevdiyiniz pyes?

Cəlil Məmmədquluzadənin "Ölülər" pyesi.

7. Ən çox sevdiyiniz dramaturq?

Hüseyn Cavid.

8. Ən çox sevdiyiniz sənət əsəri?

Səttar Bəhlulzadənin "Muğan gözəlləri".

9. Ən çox sevdiyiniz sənət növü?

Miniatür.

10. Ən çox sevdiyiniz sənətkar?

Ömər Eldarov.

11. Ən çox sevdiyiniz içki?

Çay, səhərlər südlə.

12. Ən çox sevdiyiniz gül?

Qızılgül.

13. Ən çox sevdiyiniz rəng?

Zoğalı rəng.

14. Ən çox sevdiyiniz idman növü?

Yüngül atletika və üzgüçülük.

15. Ən çox sevdiyiniz insani xüsusiyyət?

Mərdlik.

16. Ən çox sevdiyiniz şəhər?

Bakı.

17. Ən çox sevdiyiniz mövsüm?

Yaz.

18. Ən çox sevdiyiniz qələm növü?

Mürəkkəblə yazan qələm.

19. Ən çox sevdiyiniz rəqəm?

7.

20. Ən çox sevdiyiniz bayram?

Novruz bayramı.

21. Ən çox sevdiyiniz jurnal?

"Molla Nəsrəddin".

Azərbaycan ədəbiyyatında vətən və dövlətçilik məfkurəsinin intibahı Heydər Əliyevdən - İlham Əliyevə

AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu tərəfindən "Azərbaycan ədəbiyyatında vətən və dövlətçilik məfkurəsinin intibahı Heydər Əliyevdən - İlham Əliyevə" monoqrafiyası nəşr edilib.

Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri, görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyinə ithaf olunan nəşr institutun Elmi Şurasının qərarı ilə çap olunub.

Kitabda Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin bədii ədəbiyyatda parlaq obrazının yaradılması, müstəqil dövlətçilik ideallarının tərənnümü məsələlərindən bəhs olunur.

Monoqrafiyanın ideya müəllifi və elmi məsləhətçisi AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəyovdir. Kitabda ilk araşdırma akademik İsa Həbibbəyovün "Böyük ədəbiyyat siyasəti və möhtəşəm bədii obraz" tədqiqatıdır. Elmi redaktor AMEA-nın müxbir üzvü Tehran Əlişanoğlu, məsul redaktor filologiya elmləri doktoru Elnarə Akimovadır.

Kitabda yer alan yazılar AMEA-nın müxbir üzvü Tehran Əlişanoğlunun "Heydər Əliyevin tarixi obrazı və ədəbiyyat", filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Lalə Həsənovanın "Beynəlmiləl məfkurədən milli ideyaya doğru: müasir nəsrə Heydər Əliyev obrazı (bədi-sənədli nəsr və publisistika)", filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Aygün Bağırının "Uşaq ədəbiyyatında və dramaturgiyada Heydər Əliyevin bədii obrazı", filologiya elmləri doktoru, dosent Əlizadə Əsgərinin "Heydər Əliyev: dünya sivilizasiyasında elit şəxsiyyət", filologiya elmləri doktoru Elnarə Akimovanın "Vətən və dövlət məfkurəsinin intibahı: Heydər Əliyevdən - İlham Əliyevə" məqalələridir.

460 səhifədən ibarət olan monoqrafiya "Elm" nəşriyyatında işıq üzü görüb.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutu dünyanın ən zəngin kitab xəzinələrindən sayılır. Əlyazmaların toplanması respublikamızda ötən əsrin 20-ci illərindən başlamış, buradakı materialların əsasını orta əsr kitabxanaları, eləcə də XIX-XX əsr görkəmli Azərbaycan ziyalılarından Abbasqulu ağa Bakıxanov, Mirzə Fətəli Axundzadə, Həsən bəy Zərdabi, Əbdülfəni Əfəndi Xalisəqarızadə, Hüseyn Əfəndi Qayıbov, Bəhmən Mirzə Qacar, Mir Möhsüm Nəvvab və başqalarının şəxsi kolleksiyaları təşkil etmişdir.

1950-ci ildən bu mənəvi xəzinə Respublika Əlyazmalar Fondu adı ilə müstəqil müəssisə kimi fəaliyyət göstərmişdir. Hazırda müəssisənin fondunda Orta əsr elmlərinin bütün sahələrinə: tibb, astronomiya, riyaziyyat, mineralogiya, poetika, fəlsəfə, teologiya, hüquqşünaslıq, qrammatika, tarix, coğrafiya, bədii nəsr və poeziyaya dair Azərbaycan, türk, ərəb, fars, başqa dillərdə zəngin və nadir əlyazma kolleksiyası var. İndi burada 40 mindən artıq material - əlyazma, sənəd, şəxsi arxiv materialları, eski çap kitabları, mətbuat və s. saxlanılır və tədqiq edilir.

Əlyazmalar İnstitutu Heydər Əliyevin əsəridir

Əlyazmalar İnstitutunun son onilliklərdə müasir elmi-tədqiqat mərkəzi kimi təşəkkülə ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. 2001-ci il, yeni əsr üçüncü minillik münasibətilə xalq müraciətində Ulu Öndər Azərbaycan xalqının dünya sivilizasiyası qarşısındakı tarixi xidmətlərini yüksək qiymətləndirərək demişdir: "İkinci minilliyin tarixi əyani surətdə göstərir ki, Azərbaycan xalqı dünya mədəniyyətində öz dəst-xətti ilə seçilən xalqlardandır. Keçən iki min il ərzində bəşər sivilizasiyasının ayrılmaz hissəsi kimi azərbaycanlılar dünya mədəniyyəti xəzinəsinə sanballı töhfələr vermişlər. Bizim əcdadlarımız ibtidai insanın mədəniyyət sahəsində əldə etdiyi bütün nailiyyətlərdən faydalanaraq, özünəməxsus zəngin mədəni-mənəvi irs yaratmışlar. Bunu istər Azərbaycan ərazisində arxeoloji qazıntılar nəticəsində tapılmış abidələr, istərsə də bu günümüzdə qədr gəlib çatmış şifahi xalq ədəbiyyatı və yazılı ədəbi irsimiz sübut edir".

Hələ 1981-ci ildə Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrdə Respublika Əlyazmalar Fondunun fəaliyyətinin daha da yaxşılaşdırılması haqqında xüsusi qərarla bu elmi müəssisənin bazası möhkəmləndirilmiş, maddi-texniki təchizatı yüksəldilmişdir. 1982-ci ildən isə bu akademik qurum Bakının istiqalyyəti kəçəsindəki ən gözəl binalarından birində yerləşdirilmişdir. Bina tarixi bərədə bir neçə söz demək istərdik. İkin o olaraq bu bina məşhur mesənət Hacı Zeynalabdin Tağıyevin vəsəiti hesabına Qızlar seminarıyası kimi tikilmiş, 1901-ci ildə istifadəyə verilmişdir. Sonrakı illərdə burada Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Parlamenti, orta ixtisas məktəbi, Azərbaycan SSR Ali Soveti fəaliyyət göstərmişdir. Ali Sovet yeni binaya köçərkən bir neçə təşkilat bu binaya köçmək üçün təşəbbüs etdi. Yalnız əlyazmalarımızın, yazılı abidələrimizin milli mədəniyyətimizdəki rolunun müstəsnalığını dərinəndirən dərk eden Ümummilli liderimizin iradəsi ilə o vaxt bu bina Respublika Əlyazmalar Fonduna verilmişdir.

Ötən əsrin 80-ci illərində RƏF öz fəaliyyətində Akademiyanın institutlarından geri qalmır, akademik elmi-tədqiqat mərkəzi kimi işləyirdi. Bunu nəzərə alan akademiya və fondun rəhbərləri RƏF-in instituta çevrilməsinə çalışır, "yenidənqurma" adı altında respublikalardakı ayrı-ayrı müəssisələri ləğv etməyi, birləşdirməyi üstün tutan Moskva isə buna razı olmurdu. Yalnız bir neçə illik mübarizədən sonra, 1986-cı ildə SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsində işləyən Heydər Əliyevin yaxından iştirakı və köməyi sayəsində SSRİ Nazirlər So-

vetinin 28 oktyabr tarixli 2162R №-li sərəncamı, bir müddət sonra Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin 11 noyabr 1986-cı il tarixli 398R №-li qərarı və Azərbaycan SSR EA Rəyasət Heyyyətinin 4 dekabr 1986-cı il tarixli 22/3 №-li qərarı ilə Respublika Əlyazmalar Fondunun bazasında Əlyazmalar İnstitutu təsis edilmişdi. İndi bir neçə postsovet respublikasında Əlyazmalar İnstitutları yaradılmışdır. Hazırda bu o qədər də çətin məsələ deyildir. Müstəqil ölkədə, əlbəttə ki, əlyazmaları tədqiq edən elmi-tədqiqat müəssisəsi - institut təşkil edilməsində qeyri-adi bir şey yoxdur. Sovet dövründə isə əlyazmaları öyrənən cəmi iki institut vardı: Tiflisdə K.Kekeleddə adına Əlyazmalar İnstitutu, İrevanda Matenadaran adlanan Əlyazmalar İnstitutu. "Qardaş respublikalar ailəsində" bu xüsusi imtiyazlı respublikalardan başqa, digərlərinin yazılı abidələrini, əlyazmalarını öyrənən institut açmaları müşkül məsələ idi. Həmin illərdə AMEA Əlyazmalar İnstitutunun yaradılması uğrunda gedən mübarizənin bir sıra şahidləri - AMEA-nın keçmiş prezidenti, akademik Həsən Abdullayev, Əlyazmalar İnstitutunun keçmiş direktoru professor Cahangir Qəhrəmanov artıq dünyalarını dəyişmişlər. Onlardan yalnız o zaman Mərkəzi Komitədə yüksək vəzifədə işləyən, 1990-92-ci illərdə Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin sədri olmuş, sabiq xarici işlər naziri, indi isə AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun Elmi Şurasının fəxri üzvü, institutun fəxri professoru, tarix elmləri doktoru Həsən Həsənov deyilənləri təsdiqləyə bilərik (Həsən müəllim tez-tez institutumuza gəlir, demək olar ki, Elmi Şuramızın bütün iclaslarında iştirak edir. O, xarici işlər naziri və səfir vəzifəsində işləyərkən topladığı unikal əlyazma surətlərinin kolleksiyasını Institutun elektron fonduna hədiyyə edib. Macarıstanda və Polşada saxlanılan əlyazmalarımızın surətlərinin əldə edilməsində bizə yardım göstərib).

Mərhum professor Cahangir Qəhrəmanovun Moskva səfərindən sonra məsələnin həll edildiyini etirafı təsvir etməsi indi də yadımdadır. Azərbaycandan gədən alimlər qrupu əvvəlcə Kremldə Heydər Əliyevin yanında olurlar. Böyük həmyerlimiz onlara məlumat verir ki, artıq məsələni SSRİ Nazirlər Sovetinin sədri ilə, digər yüksək vəzifəli şəxslərlə razılaşdırmaq, SSRİ EA-nın prezidentinə də demişəm, onun yanına gedin. Bizim heyət SSRİ EA-nın prezidentinin yanına getdikdə əmin olurlar ki, artıq məsələ birçə günün içində həll edilmişdir. Bundan sonra xoş xəbərlərlə Bakıya qayıdırlar.

Əlyazmalar İnstitutunun kimin adını daşması da mübahisəli məsələ olaraq qalırdı. Bir sıra şəxslərin adları təklif edilir, hər kəs öz seçimində təkid edirdi. Sonralar hamı Heydər Əliyevin qərarının nə qədər məntiqli olduğunu dərk etdi. İndi hamı üçün aydındır ki, eğer Ədəbiyyat İnstitutumuz Nizami Gəncəvinin, Dilçilik İnstitutumuz İmadəddin Nəsiminin adını daşıyarsa, Əlyazmalar İnstitutu da Məhəmməd Füzulinin adını daşmalıdır. 1996-cı ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab Heydər Əliyevin sərəncamı ilə instituta dahi şair və mütəfəkkirimiz Məhəmməd Füzulinin adı verildi.

Ulu Öndər işinin çoxluğundan, gərgin məşğulluğundan asılı olmayaraq, həmişə yazılı abidələrimizin, əlyazmalarımızın taleyini də düşünmüşdür. Bunu sübut etmək üçün onun "Kitabi-Dədə Qorqud"un 1300 illik yubileyinin keçirilməsi sahəsindəki fəaliyyətini yada salmaq kifayətdir. O, 1997-ci il aprelin 20-də "Kitabi-Dədə Qorqud" dastanının 1300 illik yubileyi haqqında sərəncamı imzaladı. Onun sədrliyi ilə Dövlət Komissiyasının 1999-cu il 16 fevral, 1999-cu il 8 aprel və 2000-ci il 11 mart tarixli üç iclası keçirildi. Nəhayət, "Kitabi-Dədə Qorqud"un Ulu öndərin təşəbbüsü ilə təntənəli surətdə Bakıda keçirilən 1300 illik yubileyi bütün türk xalqlarının bayramına çevrildi.

2002-ci ildə Ulu Öndər Əlyazmalar İnstitutuna gəldiyi zaman dastanın Drezden nüsxəsinin yüksək keyfiyyətlə hazırlanmış surətini xəzinəmizə hədiyyə etdi. Və kollektiv qarşısında çıxış edərək ötən illəri yada salıb, öz qiymətli tövsiyələrini verdi: "İndi Əlyazmalar Fondu artıq elmi-tədqiqat institutuna çevrilibdir. Burada Azərbaycanın tarixini əks etdirən çox nadir, çox qiymətli kitablar var. İnstitutda peşəkar kollektiv işləyir, elmi tədqiqat aparılır. Eyni zamanda Azərbaycanın elm sahəsi ilə məşğul olan digər adamlar da: ədəbiyyat və incəsənətlə, başqa sahələrlə məşğul olanlar da bu əlyazmalardan istifadə edirlər və edəcəklər".

AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun əməkdaşları, bütün ziyalılarımız Ümummilli Liderimiz, Ulu Öndər Heydər Əliyev oğlu Əliyevin bu elmi müəssisənin tarixindəki rolunu heç vaxt unutmur, həmişə onun Azərbaycan elminin və mədəniyyətinin böyük hamisi kimi yad edirlər.

Paşa KƏRİMOV
AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun icraçı direktoru, filologiya elmləri doktoru, dosent

Qarabağda silsilə arxeoloji tədqiqatlar aparılır

Mayın 11-də AMEA-nın İctimai Elmlər Bölməsinin (İEB) Elmi Şurasının növbəti iclası keçirilib.

İclasda AMEA-nın vitse-prezidenti v.i.e., İctimai Elmlər Bölməsinin Elmi Şurasının sədri, akademik Gövhər Baxşəliyeva açar gündəlikdə duran məsələləri tədbir işi-tirəklərinin diqqətinə çatdırıb.

Sonra akademik Gövhər Baxşəliyeva "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində bölmənin elmi tədqiqat müəssisələrində keçiriləcək tədbirlərdən danışib, yazılacaq əsərləri diqqətdə saxlamağı tapşırıb.

İclasda Abbasqulu Ağa Bakıxanov adına Tarix İnstitutunun Əliyevşünaslıq şöbəsinin müdiri, tarix elmləri doktoru Ədalət Qasımov "Heydər Əliyev: dövlətçiliyə xidmətin parlaq nümunəsi" mövzusunda məru-

zunun sözlərinə görə, 2022-ci ilin sentyabr ayında AMEA-nın Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunda Xocavənd-Füzuli ekspedisiyası təşkil edilib, Akif Quliyev ekspedisiyanın rəisi təyin edilib, Dövlət Komissiyasının üzvləri ilə birlikdə işçi qrupu Edilli kəndi ərazisində axtarış işlərini davam etdirib və qazıntı işləri zamanı tək halda 6, kütləvi halda 12 nəfərə aid insan skeleti aşkar olunub.

Abbas Seyidov 2022-ci ilin oktyabr ayında Edillidə aparılan tədqiqat işləri zamanı daha 4 nəfərə aid insan skeleti aşkar olduğunu qeyd edib. Eləcə də o, noyabr ayında ekspedisiya tərəfindən Füzuli rayonunun Yuxarı Seyidəhmədli kəndi ərazisində tədqiqat işləri aparıldığını və buradan 6 nəfərə aid insan skeletinin fraqmentləri aşkar edildiyini bildirib.

zə ilə çıxış edib. Ədalət Qasımov qeyd edib ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyev Azərbaycan tarixinə, onun ictimai-siyasi və mədəni həyatına misilsiz xidmətlər göstərən dahi bir şəxsiyyət kimi daxil olub.

Məruzəçi ağır siyasi-iqtisadi böhranın dərinləşdiyi bir dövrdə - 1960-cı illərin sonunda Azərbaycana rəhbər təyin edilmiş Heydər Əliyevin cəsarətli qərarları ilə respublikanın sosial-iqtisadi və mədəni inkişafına yol açdığını qeyd edib. Vurğulayıb ki, nəticədə 1969-1982-ci illər Azərbaycanın quruculuq salnaməsinə ən parlaq səhifələr kimi daxil olub. Tam qətiyyətlə demək olar ki, bu gün Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi, iqtisadi və mədəni inkişafında qazınan uğurların kökü məhz həmin illərə gedib çıxır.

Diqqətə çatdırıb ki, 2003-cü ildən sonra İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan dövlətinin qazandığı bütün uğurlar, ərazi bütövlüyümüzün bərpa edilməsi, şərəf və ləyaqətimizin simvolu olan üçrəngli bayrağımızın 30 il işğal altında qalan mədəniyyət və mədəniyyət paytaxtımız Şuşada dalğalanması Heydər Əliyevin arxitekturasını yaratdığı milli dövlətimizin sarsılmaz təməllərinə əsaslanır. Qeyd olunub ki, bu gün Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi altında Azərbaycan xalqı qüdrətlə və inamla irəliləyir.

Sonra mövzu haqqında müzakirələr aparılıb.

İclasda, həmçinin AMEA-nın Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunun baş direktoru, tarix elmləri doktoru Abbas Seyidov ölkə Prezidentinin tapşırıq və tövsiyələrinə əsasən, institut əməkdaşlarının işğaldan azad olunmuş torpaqlarda - Füzuli rayonunun Yedditəpə kəndində, Yuxarı Seyid Əhmədli kəndi, Ağdam şəhərində yerləşən Üzərliktepe qədim yaşayış yerində, İmarət kompleksində, Xocavənd Edilli kəndində aparılmış arxeoloji qazıntı işlərinin və antropoloji tədqiqatların vəziyyəti haqqında geniş məlumat verib. Bildirib ki, 2022-ci ilin fevral ayında Xocavənd rayonu Edilli kəndi ərazisində insan skeletləri aşkar edilib. Əraziyə ezam edilmiş Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunun əməkdaşları tərəfindən aparılan qazıntı işləri zamanı 7 skelet aşkar olunub. Abbas Seyidov institutun antropoloqları, Hərbi Prokurorluq və Patoloji Anatomiya Birliyinin mütəxəssislərinin verdiyi rəy görə bu skeletlərin Birinci Qarabağ müharibəsində şəhid olmuş Azərbaycan ordusunun hərbiçilərinin olduğunu vurğulayıb.

O, 2022-ci ilin avqust ayında Dövlət Komissiyasının üzvləri və institutun əməkdaşı Akif Quliyev tərəfindən Şuşa, Daşaltı və Xocavənd rayonu ərazilərində kütləvi məzarlıqların güman edildiyi məntəqələrdə kəşfiyyat işləri həyata keçirildiyini bildirib.

Abbas Seyidov çıxışında hazırda ekspedisiyanın Füzuli rayonunun Yuxarı Seyidəhmədli və Aşağı Seyidəhmədli kəndləri ərazisində tədqiqat işlərini davam etdirdiyini qeyd edib. "Ağdam şəhəri ərazisində yerləşən 4 min illik tarixə malik Üzərliktepe qədim yaşayış yerində 2022-ci ildə Fərhad Quliyevin rəhbərliyi ilə 8 ay arxeoloji qazıntı işləri aparılıb, 2400 m²-dən artıq sahə tədqiq olunub və abidə müasir standartlara uyğun öyrənilib", - deyərək A.Seyidov vurğulayıb.

Onun sözlərinə görə, Füzuli rayonu ərazisində yerləşən kurqan çölündə 1, 2, 3 sayılı kurqanlar tədqiq olunub. Zaur Həsənovun rəhbərliyi ilə 3 sayılı kurqanda 1 avqust-11 dekabr 2022-ci il tarixlərində beynəlxalq ekspedisiya 2000 m² sahədə arxeoloji tədqiqatlar aparıb. Qeyd edib ki, Ağdam şəhərində "İmarət" arxeoloji ekspedisiyası 1 aydan artıqdır ki, Fərhad Quliyevin rəhbərliyi ilə fəaliyyət göstərir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar AMEA-nın müxbir üzvü Şahbaz Muradov çıxış edərək fikir və təkliflərini səsləndirib.

Daha sonra bir sıra elmi-təşkilati və kadr məsələləri də müzakirə olunub.

Elmi Şuranın qərarı ilə AMEA-nın Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunun Xəzərsahili və sualtı tədqiqat sektorunun yaradılması barədə AMEA-nın Rəyasət Heyəti qarşısında vəsətət qaldırılıb.

İclasda, həmçinin AMEA-nın Qafqazşünaslıq İnstitutunun Elmi Şurasının tərkibində qismən dəyişiklik edilməsi, Azərbaycan Elm Fondunun elan etdiyi 2023-cü il üçün "Əsas Grant Müsabiqəsi"ne təqdim olunan "Müxtəlif tarixi dövrlərə aid qədim insan yaşayış məskənlərindən əldə edilən antropoloji materiallar əsasında Azərbaycanın genom tarixinin ilkin müqayisəli tədqiqi" adlı grant layihəsi və s. məsələlər müzakirə olunub.

Bundan əlavə, AMEA-nın Abbasqulu Ağa Bakıxanov adına Tarix, akademik Ziya Bünyadov adına Şerqşünaslıq və Qafqazşünaslıq İnstitutlarının əməkdaşlarının bir sıra şöbələrə müdir və digər vəzifələrə təsdiqlənməsi məsələsi müzakirə olunub.

İclasda görkəmli hüquqşünas alim, akademik Cahangir Kərimovun 100, AMEA-nın müxbir üzvü Hacı Qadir Qədirzadənin 75 illik yubileyi ilə əlaqədar AMEA-nın Rəyasət Heyəti qarşısında vəsətət qaldırılıb.

Həmçinin AMEA-nın müxbir üzvləri Qara Əhmədovun, Ağasəlim Ələsgərovun 95 illik yubileylərinin qeyd olunması ilə əlaqədar aidiyyəti üzrə elmi tədqiqat müəssisələrinə məlumat verilib.

Sonda akademik Gövhər Baxşəliyeva bir sıra məsələlərlə əlaqədar müəssisələrin rəhbərlərinə tapşırıq və tövsiyələrini verib.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası "Azerbaijan National H-index Ranking-2023" reytingində ilk sırada qərarlaşıb

"National H-index Ranking" tərəfindən 2023-cü ilin ikinci rübünün elmi nəticələri əsasında Azərbaycanda fəaliyyət göstərən elmi qurumların və universitetlərin Hirş indeksinə (H-index) görə reyting sıralaması - "Azerbaijan National H-index Ranking-2023" açıqlanıb.

Reyting siyahısı hazırlanarkən 20 mindən çox alim və mütəxəssisin profili, eləcə də 150 minə yaxın elmi nəşr təhlil olunub. "Web

of Science", "Scopus" və "Google Scholar" göstəriciləri əsasında hesablanmış Hirş indeksinə (H-index) görə, Azərbaycanın 83 elmi təşkilatının və universitetinin elmi fəaliyyəti analiz edilib.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının milli H-indeksi (National H-index) 97 olmaqla ilk sırada qərarlaşıb. Akademiyanın "Scopus" üzrə H-indeksi 132, "Web of Science" üzrə 126, "Google Scholar" üzrə isə 65-ə bərabər olub.

Təşkilat	Mövqe	National H-index	H-index (Scopus)	H-index (WoS)	H-index (Google Scholar)	Sertifikat
ELMI POTENSIALIN LİDERLƏRİ						
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası	1	97	132	126	65	SERTİFİKAT
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Fizika İnstitutu	2	90	125	114	62	SERTİFİKAT
Bakı Dövlət Universiteti	3	53	60	56	84	SERTİFİKAT
Xəzər Universiteti	4	38	44	42	54	SERTİFİKAT
Riyaziyyat və Mexanika İnstitutu	5	31	37	35	42	SERTİFİKAT
Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti (ADNSU)	6	31	37	34	42	SERTİFİKAT
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti	7	26	26	26	50	SERTİFİKAT
Radiasiya Problemləri İnstitutu	8	25	30	28	34	SERTİFİKAT
Azərbaycan Tibb Universiteti	9	24	30	27	32	SERTİFİKAT
Akademik Murtuza Nağıyev adına Kataliz və Qeyri-Üzvi Kimya İnstitutu	10	24	26	23	44	SERTİFİKAT
YÜKSƏK ELMI POTENSIAL						
İnformasiya Texnologiyaları İnstitutu	11	23	25	23	40	SERTİFİKAT
Azərbaycan Texniki Universiteti	12	22	28	28	22	SERTİFİKAT
Botanika İnstitutu	13	22	28	29	18	SERTİFİKAT
Molekulyar Biologiya və Biotexnologiyalar İnstitutu	14	22	29	26	19	SERTİFİKAT
İdarəetmə Sistemləri İnstitutu	15	21	24	22	33	SERTİFİKAT
Bakı Mühəndislik Universiteti	16	18	18	20	29	SERTİFİKAT
Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR)	17	17	21	16	29	SERTİFİKAT
Akademik Ə.M.Quliyev adına Aşqarlar Kimyası İnstitutu	18	17	20	21	21	SERTİFİKAT
ADA Universiteti	19	17	15	15	42	SERTİFİKAT
Akademik Y.H.Məmmədliyev adına Neft-Kimya Prosesləri İnstitutu	20	17	20	18	25	SERTİFİKAT
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti	21	15	16	17	25	SERTİFİKAT
Azərbaycan Genetik Ehtiyatlar İnstitutu	22	15	17	16	24	SERTİFİKAT
Zoologiya İnstitutu	23	14	17	14	22	SERTİFİKAT
Geologiya və Geofizika İnstitutu	24	12	10	9	32	SERTİFİKAT
Azərbaycan Universiteti	25	11	N/A	27	13	SERTİFİKAT
Polimer Materialları İnstitutu	26	11	16	7	20	SERTİFİKAT
Akademik Abdulla Qarayev adına Fiziologiya İnstitutu	27	10	12	9	20	SERTİFİKAT
Nəsirəddin Tusi adına Şamaxı Astrofizika Resədxanası	28	10	12	14	7	SERTİFİKAT
Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutu	29	10	10	8	23	SERTİFİKAT
Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti	30	9	11	8	15	SERTİFİKAT
REYTING ÜZVLƏRİ						
Gəncə Dövlət Universiteti	31	9	13	11	5	SERTİFİKAT
Azərbaycan Milli Aviasiya Akademiyası	32	9	10	11	9	SERTİFİKAT
Naxçıvan Dövlət Universiteti	33	8	7	8	15	SERTİFİKAT

AMEA-nın Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsinin yüksək elmi nəticələri

AMEA-nın Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsinin tabeliyində olmuş institutlarda ötən il 28 mühüm elmi nəticə əldə edilib

Məlum olduğu kimi, son illər ölkəmizdə elm və təhsinin inkişafına, inteqrasiyasına olduqca yüksək diqqət və qayğı göstərilir. Xüsusən 2022-ci ildə müvafiq sahələrin modernləşdirilməsi və inkişaf etdirilməsi üçün bir sıra sərəncam və fərmanlar qəbul olunmuşdur. Dövlət başçısının "Azərbaycan Respublikasında elm və təhsil sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında" 28 iyul 2022-ci il tarixli Fərmanı da məhz elm və təhsilin qarşılıqlı əlaqəsinin möhkəmləndirilməsi və bu sahələrdə idarəetmənin təkmilləşdirilməsi məqsədilə mühüm struktur dəyişikliklərinin aparılmasını nəzərdə tutur.

Ölkəmizdə aparılan bu islahatlar fonunda 2022-ci il AMEA, onun elmi bölmələri və bölmələrin daxilində fəaliyyət göstərən, Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin tabeliyinə verilmiş elmi tədqiqat institutları üçün də əlamətdar hadisələr, bir sıra mühüm nailiyyətlərlə yadda qalmışdır. Qeyd olunan islahatlar AMEA-nın Biologiya və Tibb Elmləri Bölməsində də (BTEB) öz müsbət təsirini göstərməkdədir. Belə ki, qarşıya qoyulan dövlət tapşırıqlarına və mövzu planlarına uyğun olaraq bölməyə daxil olan institutlarda elmi işlər uğurla yerinə yetirilir. BTEB-ə daxil olan elmi müəssisə və təşkilatlarda 2022-ci ildə əldə edilmiş nailiyyətləri təqdim edirik:

2022-ci ildə Bölmədə tədqiqatlar ölkə başçısının Fərman və sərəncamları, Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamları, həmçinin "Şuşa III" ilə bağlı, eləcə də "Azərbaycan Respublikasında baramaçılığın və ipəkçiliyin inkişafına dair 2018-2025-ci illər üçün Dövlət Proqramı", "Azərbaycan Respublikasında pambıqçılığın inkişafına dair 2017-2022-ci illər üçün Dövlət Proqramı", "Azərbaycan Respublikasında qida təhlükəsizliyinin təmin olunmasına dair 2018-2025-ci illər üçün Dövlət Proqramı" və s., o cümlədən Azərbaycan Respublikası "Qırmızı kitab"ının III nəşrinin hazırlanması, AMEA-nın Ümumi yığıncağı və Reyaset Heyətinin qərarları ilə verilmiş tapşırıqlar çərçivəsində aparılmışdır.

Ötən il biologiya, aqrar və tibb elmləri üzrə tədqiqatlar əsasən biomüxtəlifliyin, torpaq və su ehtiyatlarının müasir yanaşmalarla tədqiqi, bərpası, mühafizəsi və səmərəli istifadəsi, elektron məlumat bazaları və xəritələrin yaradılması, bioloji proseslərin molekulyar-genetik və fiziki-kimyəvi əsasları, genom, proteom və metabolom tədqiqatları, yeni bio-, nano- və postgenom texnologiyalarının fundamental və tətbiqi əsaslarının işlənilməsi, kompüter biologiyası, maşınöyrənmə üsullarının, süni intellektin biologiya və təbabətdə tətbiqi, patoloji fizioloji və molekulyar-genetik əsaslarının tədqiqi, eləcə də yeni diaqnostika və müalicə üsullarının, dərman preparatlarının işlənilməsi və reproduktiv təbabətdə yüksək texnologiyaların və kök hüceyrələrinin tətbiqi istiqamətləri üzrə aparılmışdır.

Qeyd olunan istiqamətlərdə 2022-ci ildə 22 problem, 82 mövzu, 246 iş, 501 mərhələ üzrə tədqiqatlar aparılmış, 6 mövzu, 31 iş və 369 mərhələ tamamlanmışdır. Tibb müəssisələrində 32 problem, 145 mövzu və 305 işi əhatə edən 527 mərhələ üzrə tədqiqatlar həyata keçirilmişdir. 2022-ci ildə BTEB-in müəssisələrində 23, beynəlxalq və yerli əməkdaşlıq nəticəsində 5, bölmədən kənar elm və təhsil müəssisələrində 2, tibb sahəsində 16, aqrar elm üzrə isə 2 mühüm nəticə alınmışdır. Həmçinin bölmənin institutları tərəfindən 6, respublikanın tibb yönümlü elmi tədqiqat və təhsil müəssisələrində isə 16 patent əldə edilmişdir.

Bölmə və institutlar işğaldan azad edilmiş ərazilərdə məsələlərin mərkəzləşdirilmiş qaydada həll edilməsi üçün yaradılmış Əlaqələndirmə Qərargahının nəzdində fəaliyyət göstərən İdarələrarası Mərkəzin Ekoloji məsələlər üzrə İşçi Qrupunun, eləcə də digər işçi qruplarının işində, müvafiq fəaliyyət proqramlarının icrasında, region üzrə bioloji və radioekoloji monitorinqlərin aparılmasında, Ermənistanın Qarabağda törətdiyi ekoloji terrorun miqyasının qiymətləndirilməsində də fəal şəkildə iştirak ediblər. Belə ki, Kəlbəcər, Zəngilan, Qubadlı, Füzuli, Şuşa və s. rayonlara çoxsaylı ekspedisiyalar keçirilmiş, nadir və itmək təhlükəsində olan növlərin, torpaq və su ehtiyatlarının, içməli su mənbələrinin, meşə və digər ekosistemlərin monitorinqləri aparılmışdır. Xüsusən, Oxçuçayın hövzəsi boyu ekspedisiya tədqiqatları mühüm əhəmiyyət kəsb etmiş, monitorinqlərin nəticəsi suyun çirkliliyi su kateqoriyasına aid olmasına və bunun da əsasən Ermənistan ərazisində baş verməsini təsdiq etməyə imkan yaradır.

Bölmənin diqqətində olan ən aktual problemlərdən biri də Azərbaycan Respublikasının "Qırmızı kitab"ının III nəşrinin hazırlanmasıdır. Ötən il AMEA üzrə Redaksiya heyəti və işçi qrupları BTEB-in ciddi nəzarəti altında fəaliyyət göstərmişdir.

Bundan başqa, Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunun və ətraf ekosistemlərin tədqiqi, dənizin bioloji resurslarının öyrənilməsi üzrə fəaliyyətlər intensivləşdirilmişdir.

Həmçinin bölmənin institutlarında və AMEA-nın Lənkəran Regional Elmi Mərkəzində, AR Səhiyyə Nazirliyinin və AR Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin tədqiqat və təhsil müəssisələrində, TƏBİB-in tədqiqat müəssisələrində, ali təhsil ocaqlarının müvafiq kafedralarında yerinə yetirilən tədqiqatların əlaqələndirilməsi həyata keçirilmişdir.

Təşkilat	Mövqe İl	National H- index	H-index (Scopus)	H-index (WoS)	H-index (Google Scholar)	Sertifikat
Akademik Həsən Əliyev adına Coğrafiya İnstitutu	34	7	8	8	12	SERTİFİKAT
Biofizika İnstitutu	35	7	4	5	22	SERTİFİKAT
Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti	36	6	N/A	7	24	SERTİFİKAT
İqtisadiyyat İnstitutu	37	6	9	7	6	SERTİFİKAT
Lənkəran Dövlət Universiteti	38	6	7	6	12	SERTİFİKAT
Bakı Ali Neft Məktəbi	39	6	6	5	15	SERTİFİKAT
Neft və Qaz İnstitutu	40	6	5	4	18	SERTİFİKAT
Odlar Yurdu Universiteti	41	6	7	6	9	SERTİFİKAT
Qərbi Kaspi Universiteti	42	6	3	3	21	SERTİFİKAT
Mikrobiologiya İnstitutu	43	6	4	4	17	SERTİFİKAT
Mingəçevir Dövlət Universiteti	44	5	4	6	10	SERTİFİKAT
Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyası	45	5	4	4	12	SERTİFİKAT
Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu	46	4	4	3	10	SERTİFİKAT
Azərbaycan Respublikası Təhsil İnstitutu	47	4	3	3	11	SERTİFİKAT
Azərbaycan Milli Aerokosmik Agentliyi	48	4	5	4	4	SERTİFİKAT
Azərbaycan Dövlət Bədəni Təbii və İdman Akademiyası	49	3	1	2	13	SERTİFİKAT
Ağciyər Xəstəlikləri Elmi Tədqiqat İnstitutu	50	3	7	2	N/A	SERTİFİKAT
Dövlət Gömrük Komitəsinin Akademiyası	51	3	N/A	1	15	SERTİFİKAT
Sumqayıt Dövlət Universiteti	52	3	N/A	N/A	17	SERTİFİKAT
Mərkəzi Nəbatat Bağı	53	3	3	3	3	SERTİFİKAT
Bioresurslar İnstitutu	54	2	4	N/A	6	SERTİFİKAT
Azərbaycan Kooperasiya Universiteti	55	2	3	2	4	SERTİFİKAT
Azərbaycan Dillər Universiteti	56	2	N/A	2	9	SERTİFİKAT
Dendrologiya İnstitutu	57	2	1	N/A	11	SERTİFİKAT
Bakı Biznes Universiteti	58	2	N/A	1	11	SERTİFİKAT
Azərbaycan Əmək və Sosial Münasibətlər Akademiyası	59	2	1	1	5	SERTİFİKAT
Ekologiya və Təbii Sərvətlər İnstitutu	60	1	3	1	N/A	SERTİFİKAT
Azərbaycan Elmi-Tədqiqat və Layihə-Kəşfiyyat Energetika İnstitutu	61	1	3	N/A	2	SERTİFİKAT
Beynəlxalq Ekoenergetika Akademiyası	62	1	2	2	N/A	SERTİFİKAT
Təbii Sərvətlərin Kosmik Tədqiqatları İnstitutu	63	1	3	1	N/A	SERTİFİKAT
Təbii Sərvətlər İnstitutu	64	1	2	N/A	3	SERTİFİKAT
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası	65	1	N/A	N/A	7	SERTİFİKAT
Bakı Slavyan Universiteti	66	1	1	1	1	SERTİFİKAT
Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyi	67	1	1	N/A	3	SERTİFİKAT
Bakü Avrasiya Universiteti	68	1	N/A	N/A	4	SERTİFİKAT
Bakı şəhəri Ambulator Psixi Klinikası	69	1	2	N/A	N/A	SERTİFİKAT
Azərbaycan Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Akademiyası	70	1	N/A	1	1	SERTİFİKAT
Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi	71	1	N/A	N/A	3	SERTİFİKAT
Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin Heydər Əliyev adına Akademiyası	N/A	N/A	N/A	1	N/A	SERTİFİKAT
Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı, Azərbaycan	N/A	N/A	1	N/A	N/A	SERTİFİKAT
M.A.Topçubaşov adına Elmi-Cərrahiyyə Mərkəzi	N/A	N/A	1	N/A	N/A	SERTİFİKAT
Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyası	N/A	N/A	N/A	1	N/A	SERTİFİKAT
American International Underwriters Corporation	N/A	N/A	1	N/A	N/A	SERTİFİKAT
Batabat Astrofizika Rəsədxanası	N/A	N/A	1	N/A	N/A	SERTİFİKAT
Bakı Xoreoqrafiya Akademiyası	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	SERTİFİKAT
Azərbaycan Milli Konservatoriyası	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	SERTİFİKAT
Azərbaycan Respublikası Daxili Qoşunları	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	SERTİFİKAT
Bakı İslam Universiteti	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	SERTİFİKAT
Azərbaycan Dövlət Rəssamıq Akademiyası	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	SERTİFİKAT
Bakı Qızlar Universiteti	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	SERTİFİKAT

Fizika İnstitutu

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi Fizika İnstitutu aşağıdakı göstərilən vəzifələri tutmaq üçün müsabiqə elan edir:

- 1.1 Yarımkəçiricilərdə və yarımkəçirici nanostrukturlarda köçürmə hadisələri laboratoriyası üzrə:
aparıcı elmi işçi - 1 şt.
böyük elmi işçi - 1 şt.
- 1.3 Bərk cisimlərdə rezonans hadisələri laboratoriyası üzrə:
aparıcı elmi işçi - 1 şt.
- 1.4 Almazabənzər və çoxkomponentli birləşmələrin optik və transport xassələri laboratoriyası üzrə:
aparıcı elmi işçi - 1 şt.
- 1.8 Yüksək gərginliklər fizikası və texnikası laboratoriyası üzrə:
aparıcı elmi işçi - 2 şt.
- 2.1 "Nanomaterialların tətbiqi texnologiyaları" laboratoriyası üzrə:
böyük elmi işçi - 1 şt.
- 2.2 Bionostrukturlar fizikası laboratoriyası üzrə:
böyük elmi işçi - 1 şt.
elmi işçi - 1 şt.
- 2.3 "Bərk cisim nəzəriyyəsi" laboratoriyası üzrə:
aparıcı elmi işçi - 1 şt.
- 2.5 Qeyri-kristallik yarımkəçiricilərin fizikası və elektronikas laboratoriyası üzrə:
böyük elmi işçi - 1 şt.
- 2.6 Optoelektronika laboratoriyası üzrə:
aparıcı elmi işçi - 2 şt.
- 2.7 Nazik təbəqəli strukturlar laboratoriyası üzrə:
böyük elmi işçi - 1 şt.
- 2.8 İnfraqırmızı fotoelektronika və plazma hadisələri laboratoriyası üzrə:
aparıcı elmi işçi - 1 şt.
elmi işçi - 1 şt.

- 2.10 Spektroskopik ellipsometriya laboratoriyası üzrə:
böyük elmi işçi - 1 şt.
- 2.12 Nüvə və yüksək enerjilər fizikası laboratoriyası üzrə:
böyük elmi işçi - 1 şt.
- 2.17 Kristalloqrafiya laboratoriyası üzrə:
aparıcı elmi işçi - 1 şt.
böyük elmi işçi - 1 şt.
- 2.18 "Kvant informatikası" laboratoriyası üzrə:
böyük elmi işçi - 1 şt.
- 3.1 Darzolaqlı yarımkəçiricilər və yuxarıtemperaturlu ifratkeçiricilər laboratoriyası üzrə:
aparıcı elmi işçi - 1 şt.
böyük elmi işçi - 1 şt.
- 3.5 Epitaksial təbəqələr və strukturlar laboratoriyası üzrə:
aparıcı elmi işçi - 1 şt.
- 3.7 Kristallofizika laboratoriyası üzrə:
aparıcı elmi işçi - 1 şt.
- 3.9 Nano- və aktiv kompozitlər laboratoriyası üzrə:
aparıcı elmi işçi - 1 şt.
böyük elmi işçi - 1 şt.
- 3.10 Ferroelektriklər və funksional materiallar laboratoriyası üzrə:
aparıcı elmi işçi - 1 şt.
- 4.4 "Ensiklopediya və terminologiya" şöbəsi üzrə:
aparıcı elmi işçi - 1 şt.

Müsabiqədə elmlər doktorları və fəlsəfə doktorları iştirak edə bilər.
Müsabiqənin müddəti elan çap olunduğu gündən etibarən 1 aydır.

Ünvan: Bakı, Az - 1143, H.Cavid 131.
Tel: (+994 12) 539-74-23

"Əhməd Ağaoğlu və Türk dünyası" mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans

2022-ci il martın 31-də Türkiyə Respublikasının Bursa şəhərində Beynəlxalq Türk Mədəniyyət Təşkilatına (TÜRKSÖY) üzv ölkələrin Mədəniyyət Nazirlərinin Daimi Şurasının növbədənəkar iclasında Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşa şəhəri 2023-cü il üçün "Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan edilmişdir.

Bununla əlaqədar olaraq, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev "Şuşa şəhərinin 2023-cü il üçün "Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan edilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında" 6 dekabr 2022-ci il tarixli Sərəncam imzalamışdır. Həmin Sərəncamın icrası ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti 7 fevral 2023-cü ildə "Şuşa şəhərinin 2023-cü il üçün "Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan edilməsi ilə bağlı Tədbirlər Planı"nı təsdiq etmişdir.

Həmin Tədbirlər Planınının 15-ci maddəsinə əsasən, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası aidiyyəti qurumlarla birgə 19 oktyabr 2023-cü ildə "Əhməd Ağaoğlu və Türk dünyası" mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans keçirəcək.

Konfransın problematikası:

1. Əhməd Ağaoğlunun həyatı, mühiti və şəxsiyyəti
2. Əhməd Ağaoğlunun bədii yaradıcılığı və ədəbiyyatşünaslıq fəaliyyəti
3. Əhməd Ağaoğlunun mətbu fəaliyyəti və publisistikası
4. Əhməd Ağaoğlunun epistoluar irsi
5. Əhməd Ağaoğlunun ictimai-siyasi fəaliyyəti
6. Əhməd Ağaoğlunun dünya görüşü
7. Əhməd Ağaoğlunun Türkiyə ilə ideali tarixilik və müasirlik kontekstində

Konfransın işçi dilləri: Azərbaycan, türk, ingilis

Konfransa qatılma şərtləri:

Özət və tam mətnin təqdim edilməsi və qiymətləndirilməsi:

Konfransa Azərbaycandan və xarici ölkələrdən uyğun araşdırmaçılar qatıla bilərlər. Bunun üçün araşdırmanın məqsədi, metodu, istifadə olunacaq mənbələr və mümkün elmi nəticələr daxil olmaqla, ən azı 1500 işarədən ibarət özət (tezislər) 15 iyun 2023-cü ilə qədər muhaciret2023@gmail.com ünvanına göndərilməlidir. Özətlər sahə mütəxəssisləri tərəfindən konfrans mövzularına, elmi tədqiqat metodlarına uyğunluq və tədqiqatın orijinallığı baxımından qiymətləndirildikdən sonra müvafiq qərar verilecək.

Konfransa göndərilən məqalələr daha əvvəl heç bir yerdə çap edilməməli, nəşr olunmuş kitabın, müdafiə edilmiş dissertasiyanın fəsilində, əsas başlığında və ya alt başlığında yer almamalıdır.

Məqalənin tərtib olunma qaydaları:

- Mətnlər A4 formatında, sözlər sətirdən-sətərə keçirilmədən yığılmalı;
- Mətn Microsoft Word redaktorunda (.doc, .docx) təqdim edilməli;
- Məqalənin mətni açar sözlər, xülasə və ədəbiyyat siyahısı da daxil olmaqla, minimum 16000, maksimum 32000 işarə olmalıdır.
- Məqalə Times New Roman - 14 ppt şrifti ilə, sətirlərə arası interval - 1,5 olmaqla yazılmalı;
- Mətnin əvvəlində ortada böyük və tünd şriftlə məruzənin adı, altıda sağ tərəfdə kiçik və tünd şriftlə müəllifin adı, soyadı, ondan altıda isə kiçik və adi şriftlə elmi dərəcəsi (varsa), elmi adı (varsa), iş yeri və elektron ünvanı göstərilməli;
- Məqalənin mətni Azərbaycan dilində yazılırsa, ingilis və rus dillərində, türk dilində yazılırsa, ingilis dilində, ingilis dilində yazılırsa, Azərbaycan dilində xülasə verilməli;
- Xülasənin həcmi 150-250 söz olmalı;
- Hər bir xülasədə məqalənin adı, müəllif(lər)in tam adı göstərilməli;
- Xülasələrin yazıldığı dillərdə minimum 5 açar söz verilməli;
- Ədəbiyyat siyahısı istifadə olunma ardıcılığı ilə tərtib edilməli, məqalədə istinadlar düz mötərizə daxilində verilməli (məs: [5, s.12]);
- İstifadə edilmiş ədəbiyyat siyahısında hər bir istinad haqqında məlumat elmi məqalələr üçün bibliografik təsvirə uyğun verilməlidir.

Konfrans təqvimi:

- Konfransın elan tarixi: 15 may 2023
Məruzə özetlərinin göndərilməsi üçün son tarix: 15 iyun 2023
Qəbul edilən özetlərin elanı: 25 iyun 2023
Məruzənin tam mətninin göndərilməsi üçün son tarix: 25 iyul 2023
Qəbul edilən tam mətnlərin elanı: 25 sentyabr 2023
Konfrans proqramının elanı: 5 oktyabr 2023
Konfrans materiallarının nəşri: dekabr 2023

Konfransın Təşkilat Komitəsinin elektron ünvanı: muhaciret2023@gmail.com

Ali təhsil müəssisələrinin və AMEA-nın magistraturalarına qəbul imtahanının ikinci cəhdində iştirak etmək üçün qeydiyyat elan edilir

Dövlət İmtahan Mərkəzi (DİM) 2023/2024-cü tədris ili üçün ali təhsil müəssisələrinin və AMEA-nın magistraturalarına qəbul imtahanının ikinci cəhdində iştirak etmək üçün qeydiyyat elan edir.

Bakalavrların ərizə qəbulu mayın 25-dək internet vasitəsi ilə aparılır.

2023-cü ilin fevral ayında keçirilmiş qəbul imtahanında iştirak etmək üçün sənəd verən bakalavr imtahanın ikinci cəhdində iştirak etmək istədiyi təqdirdə "Şəxsi kabinet"inin hesabına imtahanda iştirak haqqını əlavə edib Mərkəzin internet saytının müvafiq səhifəsinə daxil olmaqla qeydiyyatdan keçir.

İlk imtahanda iştirak etmək üçün qeydiyyatdan keçməyən bakalavrlar da bu imtahana yazıla bilərlər. Onlar Mərkəzin internet saytının "ekabinet.dim.gov.az" səhifəsində "Şəxsi kabinet" yaratdıqdan sonra ("Şəxsi kabinet"i olmayanlar) ərizə vermək üçün tələb olunan məbləği oradakı hesabına əlavə edirlər. Hesaba məbləği əlavə etmək üçün ödəniş üsulları ilə DİM-in saytında tanış olmaq mümkündür. Bu bakalavrlar da DİM-in internet portalında müvafiq səhifəyə daxil olub "Bakalavrların elektron ərizəsi" formasını doldurur və təsdiq edirlər (etdirirlər). Ərizəsinin təsdiq etmiş (etdirmiş) bakalavrlar imtahana qeydiyyatdan keçmiş hesab olunurlar.

Azərbaycan Respublikasında yerləşən ali təhsil müəssisələrini bitirən və Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı olan bütün bakalavrlar, həmçinin Elm və Təhsil Nazirliyi tərəfindən verilən, ixtisasın tanınmasını və ekvivalentliyinin müəyyən edilməsini təsdiq edən sənədləri olan xarici ölkələrdə ali təhsil almış şəxslər qəbul imtahanında iştirak etmək üçün ərizə qəbulu müddətində Mərkəzin rəsmi internet saytında "Bakalavrların elektron ərizəsi"ni doldurmalı və özləri təsdiq etməlidirlər.

Digər bakalavrlar qeyd olunan müddət ərzində sənədlərini Mərkəz tərəfindən yaradılmış Sənəd Qəbulu Komissiyasına (Bakı şəhəri, Akademik H.Əliyev küçəsi 299) şəxsən təqdim etməklə ərizələrini təsdiq etdirməlidirlər.

Magistraturaya qəbul imtahanının ikinci cəhdi iyunun 11-də keçiriləcək və bakalavrlara ümumi intellekt səviyyəsinin (məntiqi təfəkkürün) yoxlanılması üçün 50 (o cümlədən açıq formalı 5), informatika üzrə 25 (o cümlədən açıq formalı 5) və xarici dil üzrə 25 (o cümlədən açıq formalı 5) test tapşırığı təqdim olunacaq. Sualların cavablandırılmasına 3 saat vaxt ayrılır.

Qəbul imtahanındakı, bəzi ixtisaslaşmalar üçün həmçinin qabiliyyət imtahanında ki nəticələri Mərkəz tərəfindən Elm və Təhsil Nazirliyi ilə razılaşdırılmaqla müəyyən edilən müsabiqə şərtlərini ödəyən bakalavrlar ixtisaslaşma seçiminə buraxılırlar.

Xüsusi qabiliyyət tələb edən ixtisaslar üzrə ixtisas magistraturasının ixtisaslaşmalarına və jurnalistika üzrə magistratura ixtisaslaşmalarına qəbul olmaq istəyən və qəbul imtahanındakı nəticələri Mərkəz tərəfindən Elm və Təhsil Nazirliyi ilə razılaşdırılmaqla müəyyən edilən müsabiqə şərtlərini ödəyən bakalavrlar qəbul imtahanını verdikdən sonra Mərkəz tərəfindən elan edilən müddətdə qabiliyyət imtahanı verməlidirlər.

Magistraturaya qəbul olmaq üçün ixtisaslaşma seçimi qəbul və qabiliyyət imtahanlarının nəticələri elan olunduqdan sonra DİM tərəfindən elan olunan müddətdə aparılır. İxtisaslaşma seçimi "Magistratura səviyyəsi üzrə ixtisaslaşma seçimi cədvəli" ilə tənzimlənir (həmin cədvəl "Magistr" jurnalının növbəti sayında dərc ediləcək).

İxtisaslaşma seçiminə qəbul və qabiliyyət imtahanlarında göstərdikləri nəticə Mərkəz tərəfindən Elm və Təhsil Nazirliyi ilə razılaşdırılmaqla müəyyən edilən müsabiqə şərtlərinə uyğun olan bakalavrlar buraxılırlar.

dim.gov.az

Akademik Sahib Əliyevin anadan olmasının 90 illik yubileyinə həsr edilmiş konfrans keçiriləcək

22 iyun 2023-cü il tarixində AR Elm və Təhsil Nazirliyinin Akademik Y.H.Məmmədəliyev adına Neft-Kimyə Prosesləri İnstitutunda Azərbaycanın görkəmli kimyaçı alimi, AMEA-nın həqiqi üzvü, kimya elmləri doktoru, professor Sahib Müseyib oğlu Əliyevin anadan olmasının 90 illik yubileyinə həsr edilmiş "Neft kimyası, polifunksional monomerlər, oliqomerlər və polimerlərin sintezi" mövzusunda konfrans keçiriləcək.

Konfransın keçirilməsində əsas məqsəd görkəmli alimin elmin inkişafındakı rolunu bir daha işıqlandırmaqdır.

Konfransın elmi proqramında aşağıdakı bölmələr üzrə plenar, şifahi və stend məruzələrinin dinlənilməsi nəzərdə tutulur:

- Neft kimyası və neft emalı prosesləri;
- Monomerlər, oliqomerlər və polimerlər, kompozit materiallar.

Məruzələrin tezisləri müəssisə və ya təşkilat rəhbərinin imzaladığı məktubla birlikdə təqdim olunmalıdır. Təqdim olunan materiallar antiplagiat proqramında yoxlanıldıqdan sonra məruzələrin tezisləri toplusuna daxil ediləcək. Əvvəllər nəşr olunmuş, elmi yeniliyi olmayan, standartlara cavab verməyən materiallar Təşkilat Komitəsi tərəfindən geri qaytarılacaq. Təşkilat Komitəsi göndərilmiş materialların seçilmə və qəbul olunma hüququnu özündə saxlayır.

Məruzələrin tezislərinin qəbulu 15 may 2023-cü il tarixinə qədər davam edəcək. Qəbul olunmuş məruzələr haqqında məlumatlar 10 iyun 2023-cü il tarixindən başlayaraq müəlliflərə çatdırılacaq.

E-mail: ipcplab3@gmail.com;

Tel: (+994 12) 490 24 43

Məhkəmə arxeologiyası və antropologiyasına dair beynəlxalq konfrans

23-24 may AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında Məhkəmə arxeologiyası və antropologiyası mövzusunda birinci beynəlxalq konfrans keçiriləcək.

Konfrans AMEA-nın Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutu, Azərbaycan Respublikası Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyası və Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin birgə təşkilatçılığı ilə baş tutacaq.

Elmi konfransın məqsədi Azərbaycanda məhkəmə arxeologiyası və antropologiyasının bünövrəsinin beynəlxalq standartlar əsasında və sahələrarası konsepsiya və humanitar yanaşma çərçivəsində qoyulması və inkişaf etdirilməsi məqsədilə sözügedən sahələrdə çalışan beynəlxalq və yerli ekspert və alimləri bir araya gətirməkdir.

Redaksiya heyəti:

İsa Həbibbəyli, Arif Həşimov, Dilqəm Tağıyev, İbrahim Quliyev, Nərgiz Paşayeva, Rəşad Əliyev, Tofiq Nağıyev, İradə Hüseynova, Gövhər Baxşəliyeva, Cəmil Əliyev, İsmayıl Hacıyev, Fuad Əliyev

Baş redaktor: Ağahüseyn Şükürov

Ünvan: AZ 1001, Bakı, İstiqlaliyyət küçəsi 30.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyəti

e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Qəzet "Elm" qəzetinin redaksiyasında yığılır və "CBS" nəşriyyatında çap olunur.

Tiraj: 2000

Гейдар Алиев: жизнь, посвященная народу

В основе исследований о великом лидере лежат научные исследования, оценки, идеи и жизненные наблюдения

В Центральной научной библиотеке НАНА состоялась презентация книги "Жизнь, посвященная народу". Открывший мероприятие вступительным словом президент НАНА академик Иса Габиббейли отметил, что в связи со 100-летием со дня рождения выдающегося государственного деятеля Гейдара Алиева Академия наук планирует выпустить в свет более 30 научных, научно-публицистических и художественных произведений. Более двадцати из них уже вышли из печати.

Подчеркнув, что в нашей стране формируется новое научное направление под названием "ГейдарАлиевоведение", он рассказал о важной работе по пропаганде богатого наследия великого лидера, проделанной учеными академии. Свидетельство тому - изданные книги, проведенные конференции и тематические конкурсы, которые иллюстрируют неустанный государственный деятель.

Как один из примеров творческой и научной плодovitости руководителя главного научного ведомства страны обозначил издательскую деятельность члена-корреспондента НАНА генерального директора Института математики и механики Министерства науки и образования Мисира Марданова за последние 20 лет, в течение которых из-под пера известного математика вышли десятки книг, посвященных Гейдару Алиеву и его эпохе.

Уважение к идеалам лидера

Одна из них - "Гейдар Алиев: жизнь, посвященная людям". "Это издание, - отметил академик Габиббейли, - несомненно, станет очень ценным вкладом в азербайджанское ГейдарАлиевоведение, ведь в основе его лежат научные исследования, научные оценки, идеи и жизненные наблюдения. И, конечно, особое уважение Мисира Марданова к личности и идеалам нашего общенационального лидера и есть главная причина появления произведения такого уровня и такого качества".

По мнению экспертов, присутствовавших на презентации книги, она, безусловно, станет важным источником, позволяющим ясно увидеть борьбу великого лидера за независимость и тот трудный путь, который он прошел для достижения независимости страны: читатель найдет в книге новые факты, новые исторические персонажи, новую оценку событий.

Выступивший на презентации издания председатель Союза писателей Азербайджана народный писатель Анар, коснувшись важности празднования Президентом Ильхамом Алиевым Года Гейдара Алиева в освободительной Шуме - вене нашей исторической победы - отметил, что хорошо знакомый с произведениями, написанными о Гейдаре Алиеве, он, как человек, лично знакомый с великим лидером, отметил в новой книге точную передачу описываемых аргументов и фактов, а также мнения тех, кто находился с ним в тесном контакте. "Это необходимо для того, чтобы достоверно передать истину будущим поколениям", - заключил народный писатель и обратил внима-

ние на то, что помимо образа Гейдара Алиева в книге отражены также положительные и отрицательные качества работавших с ним людей, ведь общенациональный лидер, всегда уделявший большое внимание сохранению нравственных ценностей, создал модель сегодняшнего Азербайджана.

Через выступления всех ораторов, рассказавших о беспримерных заслугах Гейдара Алиева перед нашим народом и государством, многогранности и многовекторности его мудрой и прозорливой политики, расчитанной только на развитие и движение вперед, красной нитью прошла мысль, что события в книге, являющейся плодом долгой и упорной работы автора, создают одухотворенный образ великого лидера.

Поднять уровень исследований

Отметим, что на презентации выступили заслуженный деятель науки профессор Газанфар Пашаев, гендиректор Института рукописей имени Мухаммеда Физули НАНА академик Теймур Керимли, председатель Совета старейшин партии "Ени Азербайджан" (ПЕА) Ариф Рагимзаде, завкафедрой педагогики начального образования Азербайджанского государственного педагогического университета доктор педагогических наук, профессор Фаррух Рустамов, директор Центра Атаюрка в Азербайджане, депутат Милли Меджлиса академик Низами Джафаров, гендиректор Института нефтехимических процессов им. Ю.Мамедалиева Министерства науки и образования академик Вагиф Аббасов и др.

Еще одно масштабное мероприятие, посвященное знаменательной дате - 100-летию юбилею нашего великого лидера - Республиканская конференция "Гейдар Алиев и азербайджанская народная культура", которая состоялась в Институте фольклора (ИФ) НАНА.

Отметим, что в научных учреждениях и организациях академии уже проведены порядка двадцати конференций, посвященных Гейдару Алиеву. Все они вкпе с исследованиями по литературе, фольклору, искусству, культуре, археологии Азербайджана, а также тюркского мира, поднимают уровень исследований богатого наследия общенационального лидера на уровень фундаментальных системных исследований и вносят весомую лепту в развитие ГейдарАлиевоведения.

Великий лидер всегда заботился о народной культуре, народном творчестве Азербайджана, внес исключительный вклад в их сохранение и развитие.

В прошлом веке исследования, связанные с эпосом "Китаби Деде Горгуд", который является одним из важнейших источников для изучения истории и культуры азербайджанского народа, проводили Мамедгусейн Тахмасиб, Гамид Араслы, Мамед Ариф, Абдулазал Демирчизаде и другие ученые, а гонения, которым они подвергались за свои исследования, были прекращены лишь после смерти Сталина.

Возвращение к истокам

В годы первого руководства Гейдаром Алиевым республикой исследования, связанные с дастаном, расширились, а историческими шагами, которые в годы независимости были предприняты общенациональным лидером с целью возвращения азербайджанского народа к своим истокам, являются подписанный им в апреле 1997 года Указ о проведении 1300-летия эпоса, празднование его юбилея в мировом масштабе по линии UNESCO, а также приобретение Дрезденского экземпляра дастана.

Напомним, что, не отрицая общетюркского контекста, Гейдар Алиев объявил всему миру, что эпос "Китаби Деде Горгуд" принадлежит Азербайджану, а наличие в нем более 100 наименований местностей, располагающихся на территории нашей страны, служит тому подтверждением.

По словам гендиректора ИФ академика Мухтара Иманова, по инициативе Гейдара Алиева в 1972 году был отпразднован 150-летний юбилей Ашуга Алекскера, а в 1981 году - 180-летний юбилей Ашуга Алы. Тем самым всему миру была официально заявлена принадлежность этих выдающихся представителей ашугского искусства, а также культуры Западного Азербайджана нашему народу. "Исторической заслугой великого лидера в сфере сохранения азербайджанской народной культуры является, конечно, и широкое празднование в годы советской власти Новруз байрама, которому в годы независимости был присвоен статус национального праздника", заключил оратор.

Эра Гейдара Алиева: стратегия победы

стр. 10 ⇨

От Каспия до Нахчывана

стр. 11 ⇨

Соответствовать требованиям эпохи

стр. 12 ⇨

Новые песни золотого наследия

стр. 12 ⇨

Эра Гейдара Алиева: стратегия победы

Лучший памятник великому сыну Азербайджана -
независимый, сильный и процветающий Азербайджан

(продолжение, начало в №17)

Более пяти лет бушевали политические страсти вокруг целесообразности строительства нефтепровода БТД. Привлечь огромные, многомиллиардные иностранные инвестиции, построить нефте- и газопроводы, и это в условиях шантажа, попытках дискредитации Каспийской нефти и БТД, провокациях и почти неприкрытых угрозах - многим это казалось нереальным. Но Гейдар Алиев верил в успех этого великого предприятия и воплотил свою веру в жизнь. Ему удалось убедить мировую финансовую элиту в необходимости проекта БТД для региона и Европы в целом. Именно его политический опыт и мудрость, твердая позиция, личный авторитет и умение убеждать людей в правоте задуманных им грандиозных идей и проектов позволили реализовать этот грандиозный замысел.

4 июня 2006 года состоялась первая прокачка нефти по нефтепроводу БТД производительностью в 1,2 млн баррелей в сутки. Сегодня Баку-Тбилиси-Джейхан, крупнейший из нефтепроводов Азербайджана, является примером широкомасштабного международного сотрудничества во имя мира, стабильности, безопасности и по праву носит имя Гейдара Алиева.

Осуществление стратегии общенационального лидера и реализация "Контракта века" создали возможности для все более крупных инвестиционных вложений в смежные с нефтяной отрасли экономики. В 1999 году был построен один из самых совершенных в техническом отношении и крупных в мире терминалов - Сангачальский терминал для экспорта газа из месторождения Шахдениз и нефти из месторождения Азери-Чираг-Гюнешли с ежедневной мощностью обработки 1,2 млн баррелей нефти и около 30 млн кубических метров газа.

Железная логика и пытливый склад ума

Последующие шаги по созданию широкой сети газопроводов - Южно-Кавказского трубопровода для доставки азербайджанского газа из месторождения Шахдениз в Грузию и Турцию, Транскаспийского (ТНАР) и Трансатлантического (ТАР) газопроводов с направлением в Южную Европу - стали ярким подтверждением продуманности и обоснованности многовариантной экспортной политики Азербайджана. Газовая магистраль протяженностью 3500 километров и мощностью 16 млрд кубометров в начальной стадии, перспективой расширения до 31 млрд кубометров в обозримом будущем, охватившая Грецию, Албанию, Италию, а после введения в эксплуатацию в 2022 году интерконнектора еще и Болгарию, стала спасательным кругом для Европы на фоне весьма туманных перспектив поставок российского газа.

Создание в 1999 году Государственного нефтяного фонда Азербайджанской Республики для эффективного управления растущими нефтяными доходами позволило наряду с поддержкой макроэкономической стабильности и защиты экономики страны осуществлять в республике масштабные экономические реформы, направлять часть нефтяных доходов на рост ненефтяного сектора, на значительное улучшение финансирования науки и образования, вопросы развития которых всегда были в центре внимания Гейдара Алиева.

Общенациональный лидер оказывал большое внимание науке и высоко ценил труд ученых, находил время для личного общения с ними, хорошо знал многих из них, был в курсе проблем отечественной науки, получая информацию, как говорится, "из первых рук", что неудивительно. Обладая незаурядными личными ка-

чествами - пытливым складом ума, железной логикой, поразительной памятью и острой интуицией, Гейдар Алиев был искусным аналитиком, умел выделять главное в информации, вникать в детали и тонкости при обсуждении самых разнообразных тем.

С другой стороны, всю взрослую жизнь дома, в семье его окружали авторитетные в своем деле ученые самых разных направлений, оставившие след в истории науки и образования Азербайджана. Старший брат - академик Гасан Алиев был ученым-географом и экологом, младший брат - член-корреспондент АН Азербайджана Агиль Алиев - ученым-экономистом, другой брат - академик Джалал Алиев - ученым-биологом и селекционером, сестра - академик Рафига Алиева - профессором химического факультета БГУ, супруга - академик Зарифа Алиева - видным ученым-офтальмологом.

Установлено с научной точностью

Новые семейно-родственные отношения с семьей Пашаевых еще более расширили этот уникальный "интеллектуальный клуб". "Гуда" Гейдара Алиевича, отец Мехрибан ханым - ректор Национальной академии авиации Ариф Пашаев, мать Мехрибан ханым - первая в Азербайджане женщина-доктор наук в области востоковедения, директор Института востоковедения АН Азербайджана Аида Имангулиева, дядя Мехрибан ханым - известный физик и первый посол Азербайджана в США ректор АДА Хафиз Пашаев, ее сестра, - ученый-филолог, ныне ректор Бакинского филиала МГУ им. М. В. Ломоносова академик Наргиз Пашаева - таким коллективом ученых мог бы гордиться любой солидный западный университет.

Такая среда позволяла Гейдару Алиеву быть в курсе передовых идей и тенденций развития мировой науки, не только держать руку "на пульсе" отечественной науки, но и решать проблемы в научной среде, поддерживать, когда надо, перспективные научные исследования, поощрять достойных ученых.

Наверняка особым подходом Гейдара Алиева к науке и научным деятелям объясняется и его подчеркнуто уважительное отношение к своим предшественникам на посту руководителя республиканской парторганизации - ученому-селекционеру доктору Имару Мустафаеву и микробиологу академику Вели Ахундову.

Естественно, что контакты Гейдара Алиева с научным миром не ограничивались только семейным кругом. Хорошо известно его теплое отношение к талантливым ученым Азербайджана - Азату Мирзаджанзаде, Зие Буньятову, Гасану

Абдуллаеву, Микаилу Гусейнову, Хошбахту Юсифзаде и многим другим. Десятки талантливых ученых, привлеченных Гейдаром Алиевичем к работе в высших партийных, советских и хозяйственных органах республики, вносили свой вклад в формирование будущего интеллектуального капитала Азербайджана.

Успехи азербайджанской науки в 70-х и 80-х годах прошлого века были в значительной степени связаны с именем общенационального лидера. Естественно, что особое место в процессе развития науки в республике отводилось именно нефтяной науке Азербайджана. Оценка нефтяных ресурсов Азербайджана, осуществленная геологами в 70-х годах прошлого века по поручению Гейдара Алиева, была серьезным экзаменом для наших ученых. Проект, значение которого трудно переоценить, осуществлял тесное сотрудничество академических институтов - нефти, физики, химии в творческом взаимодействии с нефтяниками. Такой комплексный подход позволил быстро и точно определить запасы нефти практически по всем месторождениям Азербайджана. Именно тогда было с научной точностью установлено, что в недрах эксплуатируемых месторождений хранятся еще огромные запасы нефти и газа. Оценка промышленных запасов нефти и газа в республике была увеличена в 2,5-3 раза. Были разработаны теоретические основы вторичных методов добычи нефти, а также ряд новых методов и научно обоснованных геолого-технологических проектов по ускорению разработки залежей, увеличению добычи нефти.

Веское слово науки

В тот период в Академии наук проводились работы по разработке новых месторождений нефти и газа, решению научных проблем глубокого бурения в сложных геологических средах, созданию сырьевой базы и химико-технологических комплексов для развития нефтехимии, осуществлялись геолого-геофизические исследования рудных и других месторождений полезных ископаемых. Для проведения научных исследований, повышения опыта и знаний молодые азербайджанские ученые отправлялись в лучшие научные центры Советского Союза.

Ученые-геологи Азербайджана по праву гордятся совместными со специалистами нефтяной промышленности комплексными геолого-геофизическими исследованиями по научному обоснованию и прогнозированию гигантских месторождений нефти и газа мирового класса - Азери-Чираг-Гюнешли, Шахдениз, Бахар, Абшерон, Зафар-Машал и другие.

Накопленный опыт оценки ресурсов нефти и газа был востребован и в начале

90-х годов, когда в ракурсе долгосрочной стратегии развития важнейшим вопросом стала оценка запасов и ресурсов региона. Все мы помним интригу с оценкой нефтяного потенциала Каспийского региона, которая предшествовала "Контракту века", когда появлялись диаметрально противоположные оценки зарубежных экспертов, преследующих цель ослабить позиции Азербайджана на переговорах, или вообще сорвать их. Или ситуацию, когда ряд разведочных скважин западных компаний оказался коммерчески нерентабельным, что повышало степень экономического риска и отрицательно влияло на перспективы региона. Именно тогда наши нефтяники и ученые-геологи сказали свое веское слово и доказали, что сложившаяся на тот момент ситуация несколько не опровергает высокий углеводородный потенциал Южного Каспия.

В 1998 году азербайджанская международная операционная компания с использованием полупогружной платформы Деде-Горгуд начала бурение новой скважины на глубине воды 135 м в структуре Шахдениз, которая впервые была околнурена азербайджанскими геологами еще в 1954 году. По результатам бурения и последующих работ запасы месторождения Шахдениз были оценены в 1,2 трлн м³ природного газа и 240 млн т конденсата.

Выполненные в последующие годы анализы разведочно-поисковых работ позволили утверждать, что в пределах Каспийского региона имеется сырьевая база мирового значения и существуют, по меньшей мере, еще несколько коммерчески перспективных направлений и объектов.

Важно и то, что одновременно развивались и традиционные направления наук о Земле, были получены новые геодезические и сейсмологические данные о геодинамических процессах, происходящих под землей. Ученые-геологи хорошо помнят, как при огромной поддержке Гейдара Алиева в Азербайджане была создана и включена в глобальную сеть эффективная система мониторинга сейсмических явлений, используя данные которой учеными республики была разработана новая карта возможных сейсмических опасностей, входящая в состав Кавказской сейсмической карты.

Углеводороды - "политический" капитал

Важной вехой стало и создание уникальных атласов, таких как "Грязевые вулканы мира", "Гидрометеорологический атлас Каспия", издание фундаментального энциклопедического труда "Геология Азербайджана" на азербайджанском, русском и английском языках.

Ныне, продолжая традиции, новым поколением азербайджанских ученых на основе бассейнового моделирования, геохимических и изотопных исследований установлен широкий диапазон и большие предельные глубины генерации и сохранения углеводородов, обоснованы высокие перспективы обнаружения углеводородов на глубинах до 16-18 км, разработаны теоретические основы и методика морских геохимических исследований, установлены многокомпонентные геохимические аномалии, спрогнозированы перспективные на углеводороды зоны и участки, впервые в мире обнаружены и детально изучены субмаринные газогидраты в жерлах морских грязевых вулканов.

(окончание в следующем номере)

Ибрагим ГУЛИЕВ,
вице-президент НАНА академик

От Каспия до Нахчывана

В НАНА создается сектор исследований морского побережья и подводных памятников

На одном из последних заседаний Ученого совета Института археологии, этнографии и антропологии НАНА было принято решение о проведении исследований подводных археологических памятников Каспийского моря. Рассказывая об истории подводной археологии Азербайджана, генеральный директор института доктор исторических наук, профессор Аббас Сеидов отметил актуальность и важность этой работы.

Начало становления подводной археологии в нашей стране относится к середине 1968 года, когда постановлением двух структур - Совета Министров Азербайджанской ССР и Президиума АН республики - Музею истории Азербайджана было поручено начать исследования подводных историко-археологических памятников азербайджанского побережья Каспийского моря. Возглавить работу (подводную археологическую) группу было поручено Виктору Квачидзе, а научным руководителем был назначен доктор исторических наук, профессор Зелик Иосифович Ямпольский.

Исследуя морское дно

С 1968 по 1986 год исследовательская группа под руководством археолога Виктора Квачидзе организовала крупномасштабный подводный археологический поиск в акватории Каспийского моря по изучению подводных памятников вдоль азербайджанского морского побережья и подводных банок Плиты Погорелой, Павлова и Куры, а также островов Булла, Обливной, Сянги-Муган, Беюкдаш, Кичикдаш, гряды Пирсагат, мыса Амбуран Абшерона (старый Билья), Гюрбян и др.

За тридцать лет группой исследователей был изучен ряд памятников, расположенных на каспийских берегах и островках, обнаружено более четырех тысяч образцов материальной культуры - эти артефакты сейчас хранятся в Национальном музее истории Азербайджана.

1986 год стал последним в изучении подводных археологических памятников Каспийского моря. Однако во всем мире исследования этих памятников - приоритет научной деятельности большинства археологических сообществ. Этому способствуют развивающаяся мощными темпами дайвинг-индустрия, усовершенствованные техники и теории погружения человека под воду. Появляются новые инструменты, растет число любителей дайвинга. Существенным является и фактор высокой научной ценности найденных затопленных объектов: кораблей и их грузов, старых портовых сооружений, поселений и целых

городов. Все эти объекты очень важны для изучения разных исторических культур.

Большинство организаций, занимающихся подводной археологией, исследуют дно моря или океана. Однако подводная археология - это не только работа в море, где покоятся овеянные легендами галеоны с сокровищами. Много исторических объектов находится на дне рек, озер и болот. Их изучение проходит в сложных условиях при низкой температуре воды, плохой видимости либо ее полном отсутствии, сильной заиленности дна. Наградой за потраченные усилия становится возможность работать с уникальным научным материалом, сохранность которого часто превосходит аналоги, обнаруженные на суше. По мнению специалистов, без учета подводных артефактов невозможно полноценно исследовать многие сухопутные памятники.

Нахчыван периода неолита

У нас в стране огромное количество разнообразных водоемов - озер, рек и болот, наконец, наше море. То есть территория нашей страны - фактически неограниченное поле для подводных исследований. Поэтому после обсуждения членами Ученого совета и было принято решение о создании сектора исследований каспийского побережья и подводных памятников при одном из профильных подразделений института. "Это решение станет большим вкладом в археологию Азербайджана", - заключил профессор Аббас Сеидов, который, кроме прочего, анонсировал проведение Международной конференции "Судебная археология и антропология", которая состоится 23-25 мая.

Подобная конференция будет проведена в нашей стране впервые, она, безусловно, очень важна для ознакомления с реалиями Азербайджана. Тем более что в мероприятии примут участие гости из двадцати стран мира.

Еще один важнейший научный результат азербайджанских археологов - публикация статьи заведующей отделом археологической службы Института истории, этнографии и археологии Нахчыванского регионального отделения НАНА доктора философии по истории, доцента Зейнаб Гулиевой "Захоронения и погребальные обычаи периода неолита в Нахчыване" в "Гран" - украинском научно-теоретическом альманахе с высоким импакт-фактором.

Журнал, в котором публикуются избранные статьи по истории, философии, политологии и социологии, - совместное издание трех украинских структур: Днепропетровского государственного

университета имени Олеся Гончара, Днепропетровского технологического университета и Общественного объединения "Центр социально-политических исследований". Издание имеет указатели по семи научным базам, в том числе - ERIN PLUS, Copernicus, CrossRef, Google Scholar.

В публикации азербайджанского исследователя читатель найдет интересную научную информацию об особенностях погребения, существовавших в эпоху неолита на Южном Кавказе. В ней также на основе археологических материалов городища Кюльтепе I (Бабекский район) анализируются и обобщаются проблемы периодизации захоронений и погребального инвентаря, обнаруженного в середине XX и начале XXI века.

Вести в научный оборот

По словам Зейнаб Гулиевой, в качестве основного объекта исследования она выбрала некоторые археологические материалы, хранящиеся в Археологическом фонде Национального музея истории Азербайджана, и установила, что девять из них относятся к раннему этапу керамического неолита, остальные - к среднему. Затем сравнила внешние и интрамуральные (внутристенные) погребальные обычаи с обычаями Хаджи Фируз, Чалагантепе, Чатал-Хойюка и других поселений и определила, что на последнем этапе периода неолита существовал погребальный обычай с общими характеристиками Южного Кавказа, Восточной Анатолии и бассейна Урмии.

Отметим, что отдел, который возглавляет ученый, принимает активное участие в работах археологических экспедиций посредством обсуждения, принятия и документирования их отчетов, проводит регистрацию поступивших в отдел археологических документов, систематизирует их, хранит и популяризирует.

Что касается непосредственно памятника Кюльтепе I, о котором речь шла выше, то совместные исследования на нем были проведены вместе с представителями Французского национального исследовательского центра в рамках археологической экспедиции института. "Исходя из сравнительного анализа следов круговых структур, - отметила исследователь, - типов очагов, различных орудий труда из костей и различных видов камней, керамических изделий, выявленных здесь, с параллелями Южного Кавказа и Ближнего Востока, изучались особенности последней неолитической культуры Нахчывана, а орнаментальные черты неолитической керамики Нахчывана были разработаны и введены в научный оборот.

Кроме того, в июле-августе 2017 года экспедицией, организованной членом-корреспондентом НАНА, профессором Вели Бахшалиевым, были проведены археологические исследования в Нахчывантепе, в результате которых были созданы графические изображения выявленной здесь керамики периода раннего энеолита, подготовлена научно-инвентарная книга отдела археологической службы, восстановлена научная экспозиция Музея археологии и этнографии, функционирующего в институте, уточнено количество инвентаря экспозиции, а также оформлены и задокументированы новые музейные материалы".

Галия ЗИСКИНД

В рамках междисциплинарных подходов

23-24 мая в Центральной научной библиотеке Национальной академии наук Азербайджана состоится Первая международная конференция, посвященная вопросам судебной археологии и антропологии.

Мероприятие состоится при совместной организационной поддержке Института археологии, этнографии и антропологии НАНА, Государственной комиссии Азербайджанской Республики по делам военнопленных, заложников и без вести пропавших граждан и Международного комитета Красного креста.

Целью научной конференции является объединение усилий занятых в соответствующих отраслях зарубежных и отечественных экспертов и ученых для формирования и развития в Азербайджане сферы судебной археологии и антропологии на основе международных стандартов и в рамках междисциплинарных концепций и гуманитарных подходов.

Стимулировать предпочтения

В Институте геологии и геофизики Министерства науки и образования завершился заключительный этап III Республиканской олимпиады, которая была организована институтским Советом молодых ученых и специалистов.

В мероприятии приняли участие генеральный директор Института геологии и геофизики академик Акиф Ализаде, исполнительный директор член-корреспондент НАНА Дадаш Гусейнов и члены оргкомитета.

Открывший мероприятие вступительной речью председатель оргкомитета академик Акпер Фейзуллаев отметил, что целью олимпиады является оценка уровня знаний студентов III-IV курсов высших учебных заведений, а также докторантов I и II курсов для развития науки в их будущей профессиональной деятельности, для стимулирования их предпочтений.

С этой целью для участия в олимпиаде, объявленной еще в марте 2022 года, было зарегистрировано 28 человек, из них только 16 представили сочинения по 11 темам. Члены оргкомитета отобрали семь из присланных эссе и отправили их на финальную стадию.

Затем участники, допущенные к финальному этапу олимпиады - Зограб Алиев, Гойчек Ташвиги, Джалал Аскеров, Эльнур Мусаев и Сайяд Юнусов из Института геологии и геофизики, Тахир Гасымов (Бакинский госуниверситет), Фидан Абдуллаева (Университет Франция-Азербайджан), выступили с презентацией на основе предложенных научных тем, а также ответили на вопросы членов оценочной комиссии.

В итоге по результатам оценок были определены победители. Ими стали Фидан Абдуллаева (первое место), второе место занял Эльнур Мусаев, и на третьем месте - Зограб Алиев.

Зависимость биосинтеза

Профессор Франческо Паолоччи из Института биологических наук и биоресурсов Национального исследовательского совета Италии посетил Институт молекулярной биологии и биотехнологий AR ETN.

Во время встречи гостя с вице-президентом НАНА, генеральным директором института академиком Ирада Гусейновой были обсуждены перспективы дальнейшего научного сотрудничества.

После этого итальянский биолог ознакомился с научной работой, проводимой в оснащенных современным оборудованием институтских лабораториях - биоадаптации, биоинформатики, фотобиоэнергетики, систем клеточных мембран и структуры и экспрессии генома.

Также с участием Франческо Паолоччи был проведен научный семинар, во время которого академик Ирада Гусейнова подчеркнула важность проведения подобных мероприятий для будущего сотрудничества, а итальянский ученый проинформировал участников семинара об основных направлениях своей научной деятельности. "В настоящее время, - отметил он, - мы изучаем генетический контроль биосинтеза проантоцианидина в бобовых, используемых в качестве корма для животных. Также изучена зависимость биосинтеза флавоноидов от генов и окружающей среды у такого растения, как *A. filiculoides*. Это род плавающих папоротников семейства салвиниевых.

Соответствовать требованиям эпохи

Молодежь должна ставить государственную независимость превыше всего, сделать это своим жизненным кредо

В Институте молекулярной биологии и биотехнологий (ИМББ) Министерства науки и образования Сямра Мирзаева работает с 2015 года: поступила в институтскую докторантуру, предварительно окончив бакалавриат и магистратуру (с отличием) Бакинского государственного университета. А в 2021-м стала обладательницей почетной награды - Президентской премии для молодежи.

Сейчас молодой ученый - старший научный сотрудник института, ученый секретарь Диссертационного совета. В 2019 году решением Высшей аттестационной комиссии при Президенте Азербайджанской Республики ей была присвоена ученая степень доктора философии в области молекулярной биологии. В настоящее время Сямра обучается в докторантуре ИМББ, а научным руководителем молодого исследователя является Ирада Гусейнова - академик, вице-президент НАНА, руководитель Отделения биологических и медицинских наук, генеральный директор Института молекулярной биологии и биотехнологий. Об этом и о многом другом **микробиолог Сямра Мирзаева рассказывает в интервью нашей газете.**

- Вы уже защитили одну диссертацию - кандидатскую - на получение звания доктора философии по биологии (PhD). Учеба в докторантуре на выходе предполагает защиту докторской. Обозначьте, пожалуйста, сферу своих научных интересов.

- Тема моей диссертации - "Молекулярно-генетические механизмы устойчивости томатов (*Solanum lycopersicum* L.) к биотическим и абиотическим стрессам".

Расскажу об этом подробнее. С середины прошлого века томаты выращивают во всем мире, в том числе и в Азербайджане, причем на очень больших площадях, как открытых, так и закрытых. Различные климатические изменения, происходящие на Земле,

приводят к ухудшению экологической ситуации в мире и обострению различных стрессовых факторов. В результате остро встает актуальная проблема продовольственной безопасности, она становится буквально глобальной, увеличивая спрос на различные сельскохозяйственные культуры, в том числе, естественно, и на томаты.

Учитывая, что томаты - это важнейшая агрокультура, необходимо в первую очередь изучить роль различных молекулярно-генетических процессов, например, биотических и абиотических стрессовых факторов, воздействующих на него, а также резкое снижение продуктивности из-за стресса, засушливого климата, вирусной инфекции и т.д. Поэтому, если опираться на самые современные методы исследований таких наук, как микробиология, биотехнология и генетика, приоритетными направлениями становятся создание новых сортов растений, более продуктивных и устойчивых к биотическим и абиотическим стрессовым факторам, а также использование генотипов растений, устойчивых к различным стрессам, в том числе и к засухе. С этой точки зрения я надеюсь, что результаты исследований, которые лежат в основе моих диссертаций, будут очень важны.

- Сямра ханым, вы довольно рано стали доктором философии

по биологии, в 28 лет, а в год своего тридцатилетия стали обладателем престижной Президентской премии для молодежи. Вы родились в Баку и окончили отличную школу?

- Все нет. Я родилась в 1991 году в Баку, но среднюю школу №7 имени Кюрчайлы с отличием окончила в Сальяне. В 2008-м я поступила на биофак Бакинского государственного университета, спустя четыре года учебы в университетском бакалавриате поступила в магистратуру по специальности "физиология растений" - на том же биологическом факультете БГУ. Получив диплом с отличием, через два года пришла в Институт ботаники тогда еще Академии наук, поступила в докторантуру на заочную форму обучения по специальности "молекулярная биология". А через год перешла в другой академический (и тоже на тот момент) институт - ИМББ. Параллельно с учебой начинала работать вначале старшим лаборантом, затем младшим научным сотрудником отдела фундаментальных проблем биологической фертильности института, в 2019 году защитила кандидатскую диссертацию, стала доктором философии по биологии. Сейчас я - старший научный сотрудник лаборатории биоадаптации.

- Расскажите, пожалуйста, о своем участии в международных научных проектах.

- Мое взаимодействие с зарубежными коллегами лежит не только в плоскости реализации совместных проектов, но и участия в международных научных стажировках в престижных научно-образовательных центрах мира. Перечислю некоторые из них - Итальянский национальный исследовательский совет, Межрегиональный институт уголовно-правовых исследований ООН, Институт устойчивой защиты растений (IPSP) Итальянского национального исследовательского совета в Турине и его Флорентийском филиале, Университет Анкары, Институт биотехнологии - в рамках программы постдокторской стипендии Исламского банка развития.

- Можно чуть подробнее о пребывании в Италии?

- Я встретила с президентом и директором IPSP Джаном Паоло Аккотто и учеными Флорентийского отделения с целью подписания пятилетнего соглашения о научном сотрудничестве между IPSP и нашим институтом. Во время семинара, в котором приняла участие, я рассказала об основных направлениях исследований ИМББ и более подробно - о работе лаборатории биоадаптации, в которой работаю. Без преувеличения могу констатировать, что мой доклад "Определение основных вирусов растений томатов, выращиваемых в Азербайджане молекулярными методами" вызвал большой интерес у слушателей.

- Сколько у вас публикаций?

- В общей сложности - 31, а количество работ, опубликованных в зарубежных журналах, - 7. Дело в том, что в нашем институте нельзя работать иначе, потому что одними из важнейших направлений реформ, проводимых в нем в последние годы, являются подготовка высококвалифицированных молодых ученых и специалистов, формирование их как исследователей, соответствующих требованиям современной эпохи.

Нас всесторонне поддерживает руководство ИМББ, предоставляя возможность учиться, стажироваться и проводить исследования в известных зарубежных научных центрах. Именно это является приоритетом гендиректора нашего института академика Ирады Гусейновой, благодаря усилиям которой порядка 75% нашего коллектива состоит из молодежи.

Кроме того, в настоящее время 14 молодых ученых ИМББ обучаются в докторантуре ведущих университетов мира, двое молодых исследователей нашей ведущей научной структуры были награждены Президентской премией для молодежи.

- На вас, такую талантливую молодежь, ложится большой груз ответственности за работу, которую предстоит сделать для развития независимого Азербайджана. Вы к этому готовы?

- Безусловно. Молодежь Азербайджана связывает счастливое будущее нашей страны только с Президентом Ильхамом Алиевым, и своей практической деятельностью мы ежедневно доказываем, что готовы посвятить свою жизнь и творчество своему народу, Родине и государству. Надеюсь, что все азербайджанские юноши и девушки понимают, как важно сегодня ценить поддержку нашего государства, создаваемые им условия для нас. Мы также всегда будем помнить, какой ценой досталась нам наша Великая Победа, мы все должны быть патриотами и ставить государственную независимость превыше всего, сделать это своим жизненным кредо.

Мы гордимся тем, что у нас есть общенациональный лидер - Гейдар Алиев. Мы гордимся тем, что у нас есть наш победоносный Верховный Главнокомандующий, Президент Ильхам Алиев, заботу и внимание которого мы чувствуем ежечасно. Мы верим ему беспрекословно.

Галия АЛИЕВА

Новые песни золотого наследия

В узбекском городе Гюлистан завершились III Международная научная конференция и фестиваль искусства "Современное искусство бакши: новые песни золотого наследия".

В мероприятиях приняли участие более 300 представителей из Узбекистана, Турции, России, Азербайджана, Венгрии, Пакистана, Южной Кореи, Казахстана, Туркменистана, Таджикистана и т.д.

Нашу страну на столь престижном форуме представляли сотрудники Института фольклора НАНА,

среди которых - гендиректор академик Мухтар Иманов. Доклады азербайджанских ученых были посвящены исследованиям нечеткой логики в эпосе,

сравнениям азербайджанского и узбекского вариантов эпоса "Кероглу", перформативным особенностям творчества Озан-Ашых-Бакши.

Japan startup's lunar lander likely crashed on Moon

A lunar lander launched into space by a Japanese startup has likely crashed, according to Anadolu Agency. The Tokyo-based Ispace said its HAKUTO-R Mission 1 Lunar Lander was scheduled to touchdown on the surface of the Moon early Wednesday at approximately 1:40 a.m. Japan Standard Time (1640GMT).

However, it added that the "communication between the lander and the Mission Control Center was lost" as of 08:00 a.m. (2300GMT). "It has been determined that Success 9 of the Mission Milestones is not achievable," the company said.

If the mission was successful, it would make Ispace the first private company in the world to reach the celestial body. "Shortly after the scheduled landing time, no data was received indicating a touchdown," the company said, adding: "It has

been determined that there is a high probability that the lander eventually made a hard landing on the Moon's surface."

Ispace engineers are analyzing the "root cause of this situation."

The lander took off from Cape Canaveral Space Force Station in Florida in the US aboard a SpaceX Falcon 9 rocket in December and is orbiting the moon since March, capturing its images.

Редакционная коллегия:

Иса Габибейли, Ариф Гашимов, Дильгам Тагиев, Ибрагим Гулиев, Наргиз Пашаева, Расим Алигулиев, Тофик Нагиев, Ирада Гусейнова, Говхар Бахшалиева, Джамиль Алиев, Исмаил Гаджиев, Фуад Алиев

Главный редактор: Агагусейн Шукюров

Адрес: Баку, AZ 1001, ул.Истиглалийат, 30, Президиум НАНА

e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Газета набирается в редакции и печатается в издательстве "CBS". Мнение авторов может не совпадать с мнением редакции.

Тираж: 2000